

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

NAGYKÁLLÓI BRUNSZVIK TERÉZ ÓVODA

NAGYKÁLLÓ
2022.

Legitimációs eljárás	
OM AZONOSÍTÓ: 033144	Nagy Tamásné intézményvezető
Készítette:	Nagy Tamásné óvodavezető
Elfogadta:	A Nagykállói Brunszvik Teréz Óvoda nevelőtestülete 420./2022 i.számom
Jóváhagyta:	263/2022 (X.27.)...KT számon Nagykálló Város Önkormányzat Képviselő-testülete
A nevelőtestület nevében hitelesíti:	Leveleljesek tagóvoda vezető
Hatályba lépés:	2022. szeptember 01.
A dokumentum jellege	Nyilvános

A Nagykállói Brunszvik Teréz Óvoda

ÉRTÉK Helyi Pedagógiai Programjával kapcsolatos adatok:

- Az intézmény OM azonosítója: 033144
- Nevelőtestület elfogadása: 2022. augusztus 31.
- Jóváhagyja: óvodavezető
- Nemzetiségi önkormányzat egyetértése: nem aktuális
- Hatálybalépés: 2022. szeptember 01.
- Tervezett felülvizsgálat: 2026. vagy
jogszabály
módosítás esetén

Intézményvezető jóváhagyása: Nagy Tamásné óvodavezető

TARTALOMJEGYZÉK

Magyar óvodatörténet rövid áttekintése

Az intézmény adatai

Érvényességi rendelkezés

1. BEVEZETŐ

2. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI - HELYZETELEMZÉS

2.1. A település adottsága, helyzete

2.2. Helyzetkép az óvodáról

2.3. Az óvodai élet megszervezésének feltételei

2.3.1. Személyi feltételek

2.4. Tárgyi feltételek

2.4.1. Mindennapi játékok feltételrendszere

2.4.2. Szakmai eszközök

2.4.3. Szakkönyv ellátottság

2.5. Az óvoda szociokulturális háttere, gyermekösszetétel

3. PEDAGÓGIAI SZEMLELETÜNK- GYERMEKKÉP

3.1. Intézményünk jövőképe - Óvodakép - Gyermekkép

3.2. Alapelvünk, céljaink

3.3. Feladataink

4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI - A NEVELÉS KERETEI

4.1. Egészséges életmód alakítása - egészségfejlesztési program

4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

4.3. Óvodai élet szervezése – óvodánk csoportszerkezete - Szokásrendszer

4.3.1. Napirend

4.4. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

4.4.1. Bábozás, bábjáték

4.4.2. Kommunikáció és drámajáték

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI - GYERMEKI TEVÉKENYSÉGEK

5.1. Játék

5.2. Munka jellegű tevékenységek

5.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

6. KÉPESSÉGFEJLESZTÉS TARTALMA – TARTALMI ELEMELK

6.1. Verselés, mesélés

6.2. Mozgás

6.3. A külső világ tevékeny megismerése

6.3.1. Környezetünk megismerése, természet szeretete, védelme

6.3.2. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

6.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

6.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

7. HAGYOMÁNYÁPOLÁS

8. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

8.1. Családi ház

8.2. Fenntartó

8.3. Szakmai

8.4. Egészségügy

8.5. Gyermekjóléti szolgálat

8.6. Nemzetiségi Önkormányzat

8.7. Történelmi Egyházak

8.8. Civil szervezetek

9. SAJÁTOS FELADATOK

9.1. Óvodai fejlesztő program - Óvodai integrációs program –

- 9.2. Gyermekvédelem- gyermekvédelmi feladatok - esélyegyenlőség
- 9.3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelését biztosító feltételek
  - 9.3.1. A sajátos nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelésének szervezése - kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése
  - 9.3.2. A sajátos nevelést igénylő gyermekek és az ép gyermekek aránya
  - 9.3.3. A sajátos nevelést igénylő gyermekek specifikus sérülései
  - 9.3.4. Az óvónő szerepe az integrációban
- 9.4. Kiemelt figyelmet és különleges bánásmódot igénylő gyermekek óvodai nevelése - Óvodai tehetséggondozás
- 9.5. A nemzetiségi óvodai neveléssel kapcsolatos feladatok
- 9.6. Az óvoda speciális szolgáltatásai
  - 9.6.1. Szülői igény alapján
- 10. AZ „ÉRTÉK” HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE
  - 10.1. Az intézmény szervezeti felépítése
  - 10.2. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének nyomon követése, ellenőrzése, értékelése
  - 10.3. Az Óvodai Helyi Pedagógiai Program értékelése
- 11. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI
  - 11.1. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI
  - 11.2. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 12. AZ ÓVODA DOKUMENTUMAI
- 13. MELLÉKLETEK

Magyar óvodatörténet rövid áttekintése

Az első magyar óvoda alapítása a reformkor kezdetével esik egybe. – A kisdednevelés Magyarországon összefüggésben volt a haladásért vívott harccal.

„A kisdednevelés mindenik olvasója tudja, hogy 1828. június 1. napja mit jelent a magyar köznevelés történetében: Ekkor nyílt meg Magyarországon az első Kisdednevelő – Intézet.”
(KISDEDNEVELÉS Budapest, 1928. január 1. szám 1. oldal)

A kisdednevelést kezdeményező Brunszvik Teréz, a kisdednevelést támogató Wesselényi, Kossuth, Deák Ferenc a magyar kultúra kiterjesztését is remélték az óvodai neveléstől.

Magyarország, egyben Közép – Európa első óvodája Budán nyílt meg, mely nemzetközi tekintélyt szerzett Magyarországnak.

A magyar kisdednővés az egyetemes óvodatörténet kiemelkedő eseménye.

A magyar óvodaügy történetében 1891. XV. T.c. Törvény új korszakot nyitott, megteremtette a törvényes lehetőséget az egységes óvodai nevelés – oktatás kialakulásához.

A törvény I. fejezetének 1. § - a szerint „, A kisdednővés feladata a 3 – 6 éves gyermekeket egyfelől ápolás és gondozás által a szülők távollétében érhető veszélytől óvni, valamint ügyességüknek, értelmüknek és kedélyüknek korukhoz mért fejlesztése által őket testi és erkölcsi fejlődésükben elősegíteni.”

A 1891. XV. Kisdednővési törvény nemcsak a maga korában tekinthető haladónak.

Mai mértékkel mérve is figyelemre méltó, - az óvodát a közoktatásügy szerves részének tekintette, ezen túlmenően kihangsúlyozta, hogy az elemi iskolára készít fel.

Az 1993. évi közoktatási törvénynek is első lépcsőfoka az óvodai nevelés.

Az 1993. évi közoktatási törvény hangsúlyozza a helyi körülmények, sajátosságok figyelembevételét, az intézmények önállóságát szakmaiságban, tradíciójában, nevelési törekvéseiben.

A 2011. évi CXC. Nemzeti köznevelésről szóló törvény szerint is az intézmény alapító okiratában foglalt köznevelési feladat az óvodai nevelés.

A köznevelési intézményekben folyó pedagógiai munka első szakasza az óvodai nevelés, amely a gyermek hároméves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.

A törvény kifejezi az óvodai nevelés társadalmi elismerését.

A törvényből adódó kötelezettségeink megvalósításához

- kormány szintű intézkedésre, garanciára van szükség, a normatív támogatás mértéke meghatározó.
- helyi szintű garanciára van szükség. Szükséges az önkormányzat erkölcsi és anyagi támogatása.
- intézményi szinten mi óvodapedagógusok vagyunk felelősek szakmaiságunkkal, szakmai felkészültségünkkel, lelkiismeretes munkánkkal az óvodai nevelés ügyéért.

Érvényességi rendelkezés

Az „É R T É K ” Helyi Pedagógiai Program érvényességi ideje:

A nevelőtestület határozata alapján érvényes:

2008. szeptember 01-határozatlan ideig.

Felülvizsgálata 1 - 4 évenként.

A program módosításának lehetséges indokai:

- törvény módosítás
- feladatbővítés
- leépítés
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről,
- a program kiegészítéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol.

A programmódosítás előterjesztése

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjének
- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek

1. BEVEZETŐ

Az óvodai nevelés a, köznevelési rendszer első lépcsőfoka.

A nemzetközileg is elismert magyar óvodai nevelés értékeit, saját nevelő munkánk eddig elért eredményeit megőrizve láttunk a helyi pedagógiai program készítéséhez, melyben nevelőtestületünk minden tagja részt vett.

Az 1993. évi közoktatási törvény a megújulásra, a hagyományok tiszteletben tartására inspirált, az innovatív törekvéseket segítette.

A helyi pedagógiai program készítésekor, továbbá a program beválás vizsgálatakor, a módosításnál figyelembe vettük:

- az Óvodai Nevelés Országos alapprogramját
- a Köznevelési törvényt
- a megyei közoktatási fejlesztési tervet,
- városunk közoktatási fejlesztési tervét
- Önkormányzati Minőségfejlesztési Programot
- Intézményi Önértékelési Programot
- Nagykálló Város Önkormányzat Közoktatási Esélyegyenlőségi Intézkedési Tervét

Nevelőtestületünk által elkészített programunk hagyományos óvodai feltételekkel rendelkező csoportban, szeretetteljes légkörben megvalósítható.

2. HELYZETELEMZÉS

- 2.1. A település elhelyezkedése
- 2.2. Helyzetkép az óvodáról
- 2.3. Az óvoda szociokulturális környezete

2.1. A település elhelyezkedése

A Nyírség és megyénk centrumában fekszik Nagykovács, 14 km-re a megyeszékhelytől.

Alföldi jellegű kis város, lakossága nem éri el a 10.000 főt.

Az 1960-as évektől a népességcsökkenés jellemzi Nagykovácsot, bár az utóbbi években a más településekről való beköltözések miatt állandónak mutatkozik a lakosság létszáma.

A település megközelíthetősége megfelelő a tömegközlekedési eszközökkel.

Az ipari, kereskedelmi, szolgáltató vállalkozások növekedésével megnöttek a munkalehetőségek a városban, jellemző a mezőgazdasági vállalkozás is. Növekvő foglalkoztatást nyújtanak a megyeszékhelyen lévő üzemek is.

A hátrányos rétegek jellemzően a közmunka programban vesznek részt. A megélhetést tekintve a családok többségénél jellemző a bérjövdelem, a HH és HHH családok egy részénél a családi pótlék, a közcélú foglalkoztatás és a szociális segély.

Településünk kisváros, ami megmutatkozik az épített környezeten is. Középületeink közül néhány műemlék, az állagmegóvás folyamatos és elkerülhetetlen.

Városunkban megfelelően fejlett az egészségügyi ellátás: alap és néhány szakellátás is biztosított.

Köznevelési intézményeinket tekintve megállapíthatjuk, hogy iskolaváros vagyunk, hiszen az óvodától a középiskoláig, szakiskoláig minden típusú intézmény megtalálható. (a PP-ben részletesen)

A városban megfelelően fejlett a szociális szolgáltató környezet.

Kulturális intézményeink fejlesztésre szorulnak, ugyanúgy, mint a kereskedelmi szolgáltatások.

Településünkön a roma népesség becsült aránya 20 %, az óvodai nevelésben résztvevő roma gyermekek becsült aránya 25-27%.

Városunkban több nevezetesség is van: a régi Megyeháza, ami ma kórházként működik, a Harangodi turisztikai központ, ami kiváló lehetőséget biztosít minden évszakban óvodai kirándulásokra, a természet megfigyelésére.

Erős kulturális hagyományok jellemzik a várost, különösen a néptánc területén.

2.2. Helyzetkép az óvodáról

1997. szeptember 01 – től a város önkormányzata egy óvodai intézményt tart fenn.

A 3 – 7 éves korú gyerekek nevelése 11 óvodai csoportban történik. A csoportok létszáma 27-30 fő közötti mindkét épületben.

A településről kevés eljáró gyermek van, jellemzően a szülők munkalehetősége miatt.

A más településről bejáró gyermekek száma alacsony.

Óvodánk a település két csomópontjában, a belvárosban két épületben működik. Mindkét óvoda könnyen megközelíthető.

Kiemelt figyelemmel kezeljük, hogy a tárgyi környezet tegye lehetővé a gyermekek mozgás-és játékigényének kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegyük körül.

Nagykállói Brunszvik Teréz Óvoda

A központi intézmény kisforgalmú úton közelíthető meg. Elsőnek Nagykállóban óvodai célra 1971 – ben ez az óvoda épült. A 2006. évi felújítás által a mai elvárásoknak megfelelő körülményt biztosít.

Tágas, füves, fás zöld terület, játszóudvar – megfelelő feltételeket, nyugodt körülményeket biztosít a gyermekek számára.

A csoportszobák több funkciót töltenek be

- A 7 csoportszoba mérete ideális
- Az aula a gyermekek részére a mozgás lehetőséget minden évszakban biztosítja, a fedett teraszon időjárástól függetlenül lehet levegőzni.
- A szociális helyiségek a gyerekek részére biztosítottak.
- Felújított tálalókonyha mérete, felszereltsége az engedélyezett paramétereknek megfelel.
- Raktározási lehetőségek szűkösek.
- Fejlesztési eszközök, játékeszközök, sportszerek mennyisége, minősége általában megfelelő, de a játszóudvar korszerűsítése, a terepviszonyok felülvizsgálata, a játékeszközök mennyiségének felülvizsgálata, és ennek megfelelően a cseréje folyamatosan szükséges.
- Az óvoda komfortja, esztétikája megfelelő feltételt biztosít a gyermekek számára.

Szivárvány tagóvoda jellemzői:

A Petőfi úton lévő egység óvodának épült 1990-ben, építészeti szempontból a város egyik legszebb épülete. 4 óvodai csoport működik benne.

- A csoportszobák 20 fő gyermek nevelésére épültek, jelenleg 25-30 gyermeket helyezünk el egy-egy csoportban.
- Minden csoport részére a szociális helyiségek biztosítottak.
- Tornaszoba nem áll rendelkezésre
- A játszóudvar nyugalalmát az óvodaépület védi. Az óvoda játszóudvarának területe kisebb, új udvari játékokkal felszerelt. Az aula viszont egész éven át biztosítja a gyerekek számára a mozgás kielégítését, ünnepek, közös rendezvények szervezésére kiválóan alkalmas.
- Az óvoda komfortja, esztétikája megfelelő feltételt biztosít a gyermekek számára.
- Az épület felújításra szorul.

Pedagógiai programunk megvalósításához szükséges további szakmai ismeretek megszervezésének óvodán kívüli lehetőségét és ütemezését továbbképzési tervünk tartalmazza.

Az IKT eszközök – fényképezőgép, CD-lejátszó, laptop, tablet - megfelelő szinten áll az óvodapedagógusok részére, amit a pedagógus lehetőségeihez mérten célszerűen használ a gyermekek képességeinek fejlesztésében.

Óvodánk kimagasló szakmai eredményekkel büszkélkedhet:

1998-tól intézményünk a Szabolcs-Szatmár Bereg Megyei Közoktatási Közalapítvány támogatásával bázisóvodaként működött, 21 település óvodáinak szakmai központja volt.

2010-ben történt sikeres minősítési eljárás után előminősített referenciainstítúciónként készültünk referencia értékű működési és pedagógiai gyakorlat kialakítására és továbbadására. A hálózati együttműködések és partnerkapcsolatok kialakítása, nevelési-oktatási gyakorlat továbbadása a „Befogadó pedagógiai gyakorlat” referencia területen történik.

2017-től az Oktatási Hivatal Bázisintézményeként szakmai innovációk továbbadása, az óvodai nevelés fejlődése, a módszertani megújulás támogatása történik.

Kincses Kultúróvodaként a nemzeti és helyi kultúra, hagyományok értékeinek átörökítése a célunk.

A Zöld Óvoda cím birtokában nagy hangsúlyt fektetünk nevelőmunkánkban a környezettudatos szemlélet megalapozására.

2018-tól módszertani központként működünk közre az esélyteremtés, hátránycsökkentés területén.

Nevelőtestületünkre jellemző az innovatív szemlélet, több sikeres pályázat megvalósításában működünk közre.

2.3. Az óvoda szociokulturális környezete, gyermek összetétele

Településünkön jellemző a roma lakosság létszámának emelkedése. Településünkön a roma népesség becsült aránya 20 %, az óvodai nevelésben résztvevő roma gyermekek becsült aránya 25-30%.

Mindkét feladat-ellátási helyre vonatkozik, hogy a gyermekek összetétele, családi háttere heterogén.

Jó anyagi körülmények között élő családok gyermekei éppúgy részesülnek óvodai nevelésben, mint anyagi nehézségekkel küzdő, munkanélküli családokban élő gyerekek. A szülők munkaerő piaci helyzete nagy eltéréseket mutat.

Megváltoztak a gyermeknevelés családi körülményei, a családforma, a családfői szerep, az együttélés viszonyai / gyakori válás, egyszülős család, mozaik család/

A hátrányos, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma folyamatosan változik./ átlagosan HH 30%, HHH 12-15%/

A sajátos nevelési igényű gyermekek száma is növekszik, ill. a Szakértői Bizottság vizsgálatának kérése egyre gyakoribb.

A szülők iskolázottsága, értékrendje is nagyon változó, így a családok helyi

társadalomban elfoglalt helye is változatos képet mutat.

Jellemzően az óvodában találkoznak a különböző értékrendű családok, részben alkalmazkodnak az intézményben megfogalmazott házirendhez, elvárásokhoz.

A szülők óvodai programokon való részvétele folyamatosan javul.

Számos család nevelése elhanyagoló nevelés, nemtörődömség jellemző.

A családon belüli kapcsolatok erősek, az eltérő szokásokkal érkező gyermekek óvodai beilleszkedését befogadó-elfogadó pedagógiai attitűddel támogatjuk.

2.4. Mindennapi hagyományos játékok feltételrendszere

A magas gyermeklétszámból adódóan a játékok, eszközök elhasználódása gyorsabb. A rendszeres pótlás elengedhetetlen.

A speciális fejlesztő eszközök, játékok beszerzése folyamatos, pótlása ugyancsak a magas gyermeklétszám miatt elmaradást mutat.

Az éves költségvetésen kívül pályázati lehetőségekkel élve, Szülői Szervezet és Alapítvány támogatásából is igyekszünk bővíteni, fejleszteni az óvodai nevelés feltételrendszerét.

2.4.1. Szakmai eszközök:

- A zenei nevelést biztosító feltételrendszerünk hiányos.
- A rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységhez szükséges eszközök feltételrendszere kielégítő.
- Mozgásfejlesztést segítő speciális eszközök bővítése, pótlása a magas gyermeklétszám miatt elengedhetetlen - folyamatos
- Tanulási eszköz ellátottság átlagos.
- Az IKT eszközök – fényképezőgép, CD-lejátszó, laptop, tablet - megfelelő szinten áll az óvodapedagógusok részére, amit a pedagógus lehetőségeihez mérten célszerűen használ a gyermekek képességeinek fejlesztésében.
- Mesekönyv, lapozgató ellátottsága minden óvodai csoportban biztosított.

Kiemelt figyelemmel kezeljük, hogy a tárgyi környezet tegye lehetővé a gyermekek mozgás-és játékgigényének kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegyük körül.

2.4.2. Szakkönyv ellátottság:

Szakkönyvtárral rendelkezünk, s könyvtárunk részére –a szülők könyvtárát is beleértve – korlátozott számban tudjuk beszerezni a legszükségesebb irodalmat. A Pedagógiai Oktatási Központ könyvtára által, ill. intézményi internet hozzáférés, és a Városi Könyvtár infrastruktúrája által is biztosítjuk a tájékozódási lehetőséget, szakmai ismereteket.

3. PEDAGÓGIAI SZEMLÉLETÜNK

GYERMEKKÉP

Minden gyermek **É R T É K !**

É - rzelmi biztonság, **integrált** nevelés, sajátos nevelési igény figyelembe vétele.

R - ugalmas óvodai élet- szervezés, a szabad játék, a mozgás, mint a 3 – 7 éves korú gyermek alapvető szükségletének biztosításával.

T - ermészet közeli, természetet szerető – védő környezettudatos magatartás, **egészséges életmód** megalapozása

É - rtelmi képesség, kommunikációs készség **teljes személyiség** komplex fejlesztése tevékenységekben megvalósuló tanulás derűs légkörében.

K - reatívitás, **kreatív gondolkodás erősítése**, fejlesztése, segítése – helyi környezetünkhöz, hagyományainkhoz fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozása, kialakítása.

3.1. ÓVODÁNK JÖVŐKÉPE - ÓVODAKÉP - GYERMEKKÉP

Nevelőtestületünk legfontosabb feladatának a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztést tartja, melyet befogadó, gyermekközpontú szemléletű, a 3-7 éves gyermek méltóságát és jogát tiszteletben tartó óvodapedagógusok végeznek. Óvodai nevelésünk folyamatában hangsúlyos az érzelmi, tárgyi, szociális biztonság nyújtása, az egyenlő hozzáférés biztosítása a gyermeki kulcskompetenciák fejlesztésének figyelembevételével.

Nevelőmunkánk alapja - a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve – a szeretetteljes befogadó óvodai környezet kialakítása, ahol a gyermek és felnőtt közösség mindennapjai számos élményt nyújtanak.

Az ÉRTÉK Helyi Pedagógiai Programban megfogalmazott pedagógiai szemléletünk megvalósítása során:

- Családi házzal való kapcsolattartásunk legyen közvetlen, segítő, együttműködő, tiszteletben tartva azt, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- Kiemelkedő jelentőségű az emberi értékek, keresztény kulturális értékek közvetítése. Az óvodapedagógus érték közvetítő tevékenysége tudatos.
- Szakmai felkészülés folyamatos biztosításával a társadalmi változások figyelembevétele.
- A gyermekeket körülvevő környezet minőségi javításához továbbra is éljünk a pályázati lehetőségekkel. az esélyteremtő óvoda elveit m
- Az alkalmazottak által megfogalmazott „Mit szeretnék hallani óvodánkról?” megvalósításához a feltételrendszer folyamatos javítása.
- „Mutasd meg magad” óvodai csoportok, az óvoda értékeinek, hagyományainak továbbadása.
- Városunk életének formálója, szépítője, kedves színfoltja legyen óvodánk programjaival.
- Intézményünkben növekedjen partnereink elégedettsége.
- Hálózati együttműködések és partnerkapcsolatok során nevelési-oktatási gyakorlat továbbadása a „Befogadó pedagógiai gyakorlat/integrációs pedagógiai rendszer alkalmazásában mintaadó intézmény, referenciahely” referencia területen.
- Módszertani Központ: pedagógiai gyakorlatában az esélyteremtő óvoda elveit, módszereit komplexen kezeli. Pedagógiai gyakorlatával és kapcsolatrendszerével pozitív hatást gyakorol az intézmény környezetére. Az esélyteremtés gyakorlatát tudásmegosztással közvetíti, munkáját tudatos szakmaisággal szervezi, dokumentálja.

3.2. ALAPELVEINK, CÉLJAINK

1. A gyermekek harmonikus, sokoldalú fejlődésének elősegítése a gyermekek fő tevékenységén, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközén a szabad játékon keresztül. A játék – érzelem – erkölcs metodikai kapcsolatának érvényesítése.
Alapelvnek tekintjük a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtését, a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek figyelembe vételét, jogainak érvényesítését. Óvodai nevelésünk biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.
Óvodánk a gyermekek életkori sajátosságainak legmegfelelőbb értékelési eszköztárral rendelkezik, melyet az óvodapedagógus tudatosan alkalmaz a gyermekek optimális fejlesztése érdekében.
Az óvodapedagógus világos, egyértelmű értékeléseivel, visszajelzéseivel a gyermekek fejlődését, boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező személyiség kialakulását segíti.
2. Érzelmi biztonság kialakítása - befogadó szemléletű társas kapcsolatok (gyermek- felnőtt) alakítása.
3. Kölcsönös **bizalmon** alapuló együttműködés a **családokkal**.
4. Nevelőmunkánkat hassa át a gyermek egyéni különbségének, **másságának** tiszteletben tartása, a szereteten és **befogadáson** alapuló magatartás.
5. Egészséges életmódra nevelés – **mentálhigiénés** - nevelés. Célunk, olyan szemlélet kialakítása, hogy saját egészségük őrzői legyenek.
6. A **természethez** való pozitív viszony kialakításával a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője – környezettudatos magatartás megalapozása
7. **Hagyományaink** megismerése, megőrzése, tiszteletben tartása, ápolása, emberi értékek közvetítése a gyermeki tevékenykedtetés előtérbe helyezésével.
8. Alap - és részképességek fejlesztése – iskolai közösségbe történő beilleszkedés segítése
9. Munka jellegű tevékenységek játékos elemeinek hangsúlyozása.
Az önként vállalt feladatok végzése során megéli a gyermek a tevékenykedés örömét is.
10. Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek.
11. Interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetősége:
a migráns családok gyerekeinek az önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése
12. Szakmai tapasztalatcserék szervezése: a „Befogadó pedagógiai gyakorlat/integrációs pedagógiai rendszer alkalmazásában mintaadó intézmény, referenciahely” területen a jó gyakorlataink tovább adása, az érdeklődő óvodák szakmai munkájának, módszertani fejlődésének segítése

3.3. FELADATAINK:

- Az életkori sajátosságok és eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével olyan befogadó pedagógiai környezet kialakítása jellemzi a pedagógus munkáját, ahol az **eltérő kultúrából**, eltérő szokásokkal, eltérő fejlődési ütemmel érkező gyermekek elfogadása természetessé válik.
- Az óvodai IPR – óvodai fejlesztő program megvalósítása.
- Olyan feltételek megteremtése, ahol a játék a gyermek számára legfőbb élményforrás, és a személyiség fejlesztésének színtere a tanulás, a készség- és képesség fejlesztés leghatékonyabb módja.
- A kompetencia alapú óvodai programcsomag alkalmazása
- A Pozitív Pedagógia és Nevelés Programhoz kapcsolódó Boldogságóra foglalkozások tervezése, szervezése
- Az egész életen át tartó tanulás igényének megalapozása
- Az óvodai tevékenységek során olyan szokásrendszer és élettér kialakítása, közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása melyben a felnőtt, mint modell segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, és akaratának szokás- és normarendszerének

megalapozását.

- Természetes környezetben pozitív élményekhez juttatás, hagyományaink megismerése, megőrzése, tiszteletben tartása, ápolása, emberi értékek közvetítése, mellyel fejlődik a gyermek környezettudatos viselkedése.
- Olyan feltételek megteremtése, melyben a gyermeknek a munka örömet jelent.
- A felnőtt beszéde és a kommunikációja, fogalomhasználata pontos, érthető, példaértékű, követendő modell legyen a gyermek számára.

Az óvodapedagógus teremtsen olyan szituációt, melyben a gyermek szívesen beszél, beszédértése, beszédprodukciója, kommunikációja fejlődjön.

- Azon képességek, részképességek fejlesztése, melyek megalapozzák, segítik a sikeres iskolai beilleszkedést, az óvodából-iskolába történő szocializálódást.
- Hálózatépítés, partneri kapcsolatok kiépítése: óvodánk jó gyakorlatainak terjesztése
- Mentorálási feladatok elvégzése a „jó gyakorlataink” iránt érdeklődő partnerintézményeknél

4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI - A NEVELÉS KERETEI

4.1. Egészséges életmód alakítása - egészségfejlesztési program

4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

4.3. Óvodai élet szervezése - óvodánk csoportszerkezete - szokás- és normarendszer

4.3.1. Napirend

4.4. Az anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

4.5. Bábozás, bábjáték

4.6. Kommunikáció és drámajáték

Óvodai nevelésünk során feladatunk minden gyermek testi – lelki szükségleteinek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés – Boldogságóra program megvalósítása
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása,

ami mentálhigiénés szemléletmódot kíván, s melyet tevékenységekbe ágyazva, komplexen szeretnénk megvalósítani.

4.1. Egészséges életmód alakítása - egészségfejlesztési program

Óvodánkban az óvodai élet szervezését, az egészséges életritmus kialakítását, az egészséges életmódra nevelést a folyamatosság keretei között egyes életkorú csoportokban valósítjuk meg.

Célunk, hogy megalapozzuk az egészséges életmód iránti igényt, elegendő idő biztosításával megakadályozzuk pszichoszomatikus betegség kialakulását. Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Tartalma:

- Gondozás, speciális gondozás, testi szükségletek, mozgásigény kielégítése, biztosítása
  - vízivás folyamatosan biztosított legyen.

- alvás- pihenés / a gyerekek alvásigényét, korát és a szülő kérését kell figyelembe venni 5 éves kortól is /
- beszoktatás: a szülő a gyermekkel együtt ismerje meg az óvodai feltételeket, tekintsen be az óvodai életbe.
- Egészség óvása, megőrzése – egészséges ételek megkedveltetése
  - testápolás: a gyermek jó közérzetének biztosításához alakítjuk a tisztaság iránti igényt, összehangoljuk a család és az óvoda gondozási szokásait.
- Mozgásigény kielégítése
  - ismerkedjenek új mozgásformákkal,
  - szerezzenek új tapasztalatokat saját képességeikről.
  - mozgásfejlesztő játékok által biztosított lehetőségeket használják ki a csoportszobában, aulában, teraszon és udvaron is.
- Szabad levegőn való tartózkodás – évszaktól és időjárástól függően megfelelő időt biztosítunk, megfelelő tevékenységek biztosításával. Nyáron körültekintő szervezéssel teremtjük meg a pancsolás, a vízzel való edzés lehetőségeit.
- Víz, levegő, napfény edzőhatásának fokozása.

Óvodapedagógus feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényeinek kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- a környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- megfelelő szakember bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Pedagógiai asszisztens feladata:

- a gyermekek gondozási teendőinek ellátása: étkeztetésnél, az öltözködésnél, a tisztálkodásban, a levegőztetés előkészítésében és lebonyolításában.

Egészségnevelési elveink:

Gyermekeink testi és lelki fejlődését már az óvodába lépés előtt alapvetően meghatározzák a család szociális, kulturális és anyagi körülményei, melyek egyénenként különbözőek. Az elsődleges szocializáció során a családi nevelésnek, az óvodai mentálhigiénének igen nagy szerepe van.

E tevékenység célja: A helyes életritmus megszervezése, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységek és az ezen alapuló egészséges életmód szokásainak kialakítása.

FELADATAINK:

- A gyermekek egészséges óvodai környezetének megteremtése.
- Óvodánk valamennyi helyiségét, udvarát, tárgyi eszközeit úgy alakítjuk, hogy feleljen meg óvodás gyermekeink igényeinek, méretének, mozgásszükségletének, biztonságának.
- Biztosítjuk a gyermekeink megfelelő gondozottságát, alapvető fizikai szükségleteinek kielégítését.
- A testápolás, öltözködés, táplálkozás minőségi volta biztosíték a testi és lelki fejlődéséhez.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése is fontos feladatunk, mely kialakítása nem csak fizikai, de esztétikai élmény is gyermekeink számára.
- Gyermekeink testi képességeinek fejlesztése spontán és irányított formában zajló folyamat.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Gyermekeink edzése, egészségének védelme, óvása, megőrzése, melyet folyamatos, fokozatos kondicionálással érünk el, figyelve a balesetek megelőzésére.
- Gyermekeink testi szükségleteinek kielégítése meghatározza szellemi terhelhetőségük lehetőségeit.
- A mozgás szeretete, a szükségletek kielégítése gyermekeinkben egészséges mentálhigiénés állapotot, pszichikai harmóniát hoz létre.
- A hátrányos, a halmozottan hátrányos helyzetű, SNI-is és BTM-es gyermekek differenciált fejlesztése, fejlődésének elősegítése érdekében prevenció és korrekció feladatokat látunk el, ha kell, szakemberek bevonásával segítünk a gyermekeknek.
- A tapintatos, elfogadó magatartás a szülőkkel való partneri együttműködés és a szakember bevonása segíthet az okok, s így a tünetek oldásában, megszüntetésében.

A nevelési intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, nyomon követhető, értékelhető módon tervezzük meg a Pedagógiai Program részét képező egészségfejlesztési program keretében, a következők szerint:

1. Az intézmény a teljes körű egészségfejlesztési programjának kidolgozásába bevonja az óvodai egészségügyi szolgálat munkatársát. (védőnő)
2. A teljes körű egészségfejlesztési program kidolgozásába bevonja a Szabolcs-Szatmár-Bereg Pedagógiai Szakszolgálat pszichológusát.
3. A teljes körű egészségfejlesztési program kidolgozásába szükség szerint bevonjuk a szakembereket.
4. Az egészségfejlesztés a Pedagógiai Program integráns részét képezi.
5. Az egészségfejlesztési program folyamat jellegűen az egész nevelési év során része a nevelő munkának.
6. A nevelési tervbe beépítésre kerül a speciális egészségfejlesztési tematikájú tevékenység (pl.: egészséges életmód)
7. Az intézmény évente szervez programokat (pl.: témanapot, témahetet, projektet) az egészségfejlesztés témakörében (egészséges táplálkozás).
8. Az intézményben külső szervezet szakemberei által tartott egészségfejlesztési és prevenció tevékenységek is szerveződnek.
9. Az egészségfejlesztés az intézmény szervezeti kultúrájának egyik meghatározó eleme,
10. Éves munkaterv kapcsolódik az intézményi szintű egészségfejlesztési célok megvalósításához.
11. Az intézmény humánpolitikájának alakításában szempont az egészség és az egészséges életmódra nevelésre való nyitottság.
12. A pedagógusok teljesítményértékelésben megjelenik az egészségfejlesztés terén végzett munka, a példamutatás, az alkalmazás gyakorisága.
13. Az egészségfejlesztés témakörében tartott beszámolókra évente sor kerül.

- 14. A pedagógusok folyamatosan részt vesznek egészségfejlesztéssel, egészségneveléssel kapcsolatos továbbképzéseken.
- 15. A pedagógusok rendszeresen használnak kooperatív technikákat az egészségfejlesztés területén.
- 16. A pedagógiai munkába beépülnek az egészségfejlesztési, egészségnevelési játékok.
- 17. Az intézmény az egészségfejlesztési programjába bevonja a családokat.

4.2. Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi nevelés és a közösségi nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családdal való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatózó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tudatosan alkalmazza a közös és szabadjátékban, a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása során a közösségfejlesztés változatos módszereit. Ebben a folyamatban **modell** értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

Óvodánkban a gyermekek személyiségfejlesztését meleg, pozitív visszajelzésekre épülő, szeretetteljes, aktív érzelmi légkörben végezzük.

Óvodáskorban az egész viselkedést az érzelmek irányítják, ezért elengedhetetlen, hogy az óvodában a gyermekek érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A Boldogságóra lehetőséget adnak a gyermekek számára, hogy megtanulják, hogyan fejezzék ki érzelmeiket, hogyan tudnák boldogabbá tenni magukat. Ezáltal játékosan fejlődik az érzelmi intelligenciájuk. Ezek a nyitott, vidám alkalmak, lehetőséget adnak arra, hogy a gyermekek megosszák egymással és az óvó nénikkel érzéseiket, tapasztalatot szereznek az empátiáról, elfogadásról, kapcsolataik ápolásáról, barátságáról, ... és ÖNMAGUKRÓL.

A Boldogságóra nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az értelmileg sérült gyermekek magatartása, kifejezőkészsége, társas kapcsolataik is a megfelelő irányban haladjanak.

A felnőtt, - óvónő, dajka, pedagógiai asszisztens – **modell** szerepét és jelentőségét hangsúlyozzuk, de az óvoda minden dolgozójára vonatkozik a helyes modellnyújtás kötelezettsége. A gyermek – dajka, gyermek – pedagógiai asszisztens kapcsolatát pozitív attitűd jellemezze.

Az óvodában az első számú modell az óvodapedagógus:

- példakép az egymáshoz való pozitív viszony kialakításában,
- mintát nyújt a gyermekeknek a konfliktusok megoldására.
- csoporton belül a felnőttek, a gyermekek tiszteletben tartása tekintetében,
- szülők felé példaértékű társas viselkedés tekintetében,
- tagóvodán belül
- nevelőtestületen belül
- munkatársi viszonylatban.

Óvodapedagógusaink kiemelten törekszenek arra, hogy az óvodai élet során segítsék a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és teret engedjenek a gyermek önkifejező törekvéseinek.

Tervező munkájában és az óvodai tevékenységekben az óvodapedagógus modell szerepe tükröződik, a helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, a kommunikáció, együttműködés során.

Az óvodai élet sokszínű tevékenységi lehetőség színtere. A tevékenységek lehetőséget adnak a magasabb rendű érzelmek kialakítására, fejlesztésére is.

- a.) intellektuális érzelmek
- b.) esztétikai érzelmek
- c.) szociális érzelmek

A sajátos emberi létfeltételekből különböző szükségletek fakadnak:

- kapcsolatigény,
- önkiteljesedésre való igény,
- a valahová tartozás szükséglete,
- az identitásra való törekvés,
- tájékozódási szükséglet.

A kapcsolatok kialakításában, fenntartásában óvodánk nyitott, kezdeményező. Minden lehetséges kapcsolat ápolását fontosnak tartjuk.

A kisebb gyermek hamarabb szerezhet tapasztalatot az együttműködésre, megtanulja mit jelent, hogy ne zavarja egymást.

A nagyobb segíthet, óvhatja a kisebbet. A segítség soha ne legyen kötelező – (a legkisebb helyett semmilyen tevékenységet ne végezzen el nagyobb gyermek).

Az óvodapedagógus arra neveli a gyermekeket, hogy elfogadják és megértsék, az emberek különböznek egymástól.

A csoportalakításnál főbb szempontok:

- azonos életkorú gyerekek aránya adott csoporton belül,
- ha lehet a testvéreken túl a barátok, ismerősök is egy csoportban legyenek,
- fiúk – lányok egészséges aránya is fontos,
- szabad óvodaválasztás biztosítása a feltételek és lehetőségek figyelembe vételével /tagintézménybe felvehető létszám, csoportlétszám, tankötelezettség/
- az etnikai kisebbséghez tartozó gyerekeket nem különítjük el, együtt nevelés biztosítása: különbözőségek elfogadása, tisztelete.
- a HH/HHH gyermekek nevelése az óvodai IPR – óvodai fejlesztő program szerint.

4.3. Óvodai élet szervezése - óvodánk csoportszerkezete - szokás- és normarendszer

A szocializáció sikere érdekében az óvodai élet szervezése segítse a szokás -és normarendszer megalapozását.

Óvodánk csoportszerkezete

- Óvodánkban vegyes életkorú csoportok működnek, amely a szocializációt, a gyermekek természetes társas szükségleteinek kielégítését segíti. Meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) szokás-és normarendszerének megalapozása.

Egy csoportba kerülhetnek a testvérek, barátok. A vegyes életkorú összetétel családiasabb, az egyik számára különös jelentőségű, a kívánt önértékelő magatartás kialakulását segíti.

Előnye még, hogy korcsoportisméltésre nem kerül sor.

A modellkövetés feltétele adott, konfliktusok kezelésére is lehetőséget biztosít. Csoportjában az óvodapedagógus tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit, például a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a

következetességet.

Hetirend:

Az óvodapedagógus biztosítja a párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezését, szervezését, a szabad választás lehetőségét.

Napirend

Napirend kialakításánál szempontok:

- a játék folyamatosságát az óvoda teljes nyitva tartása alatt biztosítjuk,
- életkori sajátosságok figyelembevétele,
- az egyéni fejlettségnek megfelelően tudjanak alkalmazkodni a környezetükhöz,
- az óvónő, a pedagógiai asszisztens, a dajka gondozói szerepe, igényessége jelentős, lehetőség van a személyhez kötődés kialakítására, a gyermek önállóságának fejlesztése, óvodapedagógus – a pedagógiai asszisztens - dajka szerepe az együttműködés és önállóság fejlesztését segíti,
- biztosítsa az egyén nyugalma és a jó csoportléghőmérsékletét,
- játékidő növekedését biztosítsa.

Az egész napot – a gyermek óvodába érkezésétől távozásáig – nagy intervallumokra bontjuk. Néhány tevékenység idejét, kezdetét, befejezését szükséges meghatározni. A folyamatos életszervezés nem jelenthet anarchiát.

A pihenési idő – aktív és passzív – az egyéni szükségletnek megfelelően kívánjuk biztosítani.

A fejlődő gyermek szervezete – a biológiai szükségletek kielégítése rendszerességet követel, ennek érdekében meg kell határozni az étkezések kezdetét – a befejezés már a gyermek egyéni tempójához igazodik.

A délutáni pihenésnél a legkorábbi felkelés időpontját határozzuk meg.

A rugalmas élet biztosítása számos nevelési lehetőséget kínál.

Segíti a szokásrendszer kialakítását, a gyermekek önállóságát, tudatosságát fokozza, önfegyelmre nevel.

A szokásrendszer megalapozása a nevelési év kezdetén kiemelt feladatunk.

Figyelembe kell venni az óvoda sajátosságait; pl. ételszállítás, csoportszobák több funkcióval: étkezés – alvás – mozgás.

Óvónői feladat a gyermek nyugalmanak megteremtése érdekében:

Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent.

- mindennapi testnevelésre, mozgásra naponta legalább egyszer, lehetőség szerint, kétszer kerüljön sor,
- közös öltözővel, mosdóval rendelkező csoportoknak 20 perc időkülönbség biztosítása,
- a külön fejlesztő tevékenységekre (gyógytorna, logopédia, fejlesztő foglalkozás, tehetséggondozó műhely) való elindítása, fogadás, ehhez kapcsolódó szervezési feladatok ellátása, biztosítása, a pedagógiai asszisztens közreműködésével
- az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel, segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal
- érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait
- az óvoda teljes nyitva tartása idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

4.3.1. Napirend

6 ⁰⁰ – 7 ⁰⁰	Szabad játék, korán érkező gyerekek részére nyugalom, pihenés biztosítása.
7 ⁰⁰ – 10 ⁰⁰	Játék, tevékenységekben megvalósuló tanulás, mindennapi mozgás, testápolás, tízórai
10 ⁰⁰ – 12 ⁰⁰	Játék, szabadon választott tevékenységek, séták – megfigyelések, levegőzés.
12 ⁰⁰ – 13 ⁰⁰	Ebéd – testápolási teendők, pihenéshez készülődés
13 ⁰⁰ – 15 ³⁰	Mindennapi mese, - pihenés – alvás, mindennapi mozgás, testápolás, uzsonna.
15 ³⁰ - hazamenetelig:	Szabad játék, szabadon választott tevékenységek, levegőzés.

4.4. Anyanyelvi – értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Anyanyelvünk sokrétű jelrendszere, amelyet a gyerek sokféle tevékenység közben a felnőtthez és a társaihoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.

Az anyanyelv megismerése a családban kezdődik. A gyerekek eltérő környezetből, eltérő kommunikációs tapasztalatokkal érkeznek az óvodába, emiatt különböző jellegű beszédkészséggel rendelkeznek. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatot. Óvodánkban az anyanyelvi nevelés (tervezése) során figyelmet fordítunk arra, hogy a gyerekek hangképzése fejlődjön, szókincsük bővüljön, kifejező készségük színesebbé váljon. Összefüggő beszédüket úgy formáljuk, hogy alkalmassá váljon érzelmi és gondolati közlésre, ismeretek gyarapítására, tapasztalatok szerzésére.

Fontosnak tartjuk a nap folyamán a beszélő környezet meglétét: a felnőtt (óvónő, pedagógiai asszisztens, dajka) állandó beszédkapcsolatban legyen a gyerekekkel, hiszen **a felnőtt beszéde modell** a gyermek számára. / szabálykövetés – javítgatás nélkül / Az óvodapedagógus feladata, hogy az óvodai tevékenységekben teremtsen olyan szituációt, melyben a gyermek szívesen beszél. Beszéde és kommunikációja az egymásra figyelésre és egymás meghallgatására is követendő példa legyen a gyermek számára.

A beszédkedv felkeltésével párhuzamosan fontos az anyanyelv ismertetése, megbecsülésére-szeretetére nevelés - a fokozatos beszédfigyelem alakítása. (intelligens kommunikáció)

A mese – vers hozzájárul szókincsük gyarapításához, a megismert kifejezések beépülnek beszédükbe.

A képeskönyvek nézegetése megindítja a gyerekek képzeletét, a képek alapján megpróbálnak történeteket kitalálni, gondolatokat megfogalmazni.

Esztétikai nevelés

A színes, változatos témájú és hangulatú, esztétikailag értékes irodalmi alkotások fejlesztik a gyerekek esztétikai érzékét.

Irodalmi nevelésünk esztétikai jellegét jó ízléssel válogatott irodalmi anyaggal segítjük. Esztétikai érzéküket a színházi előadások megtekintése is fejleszti.

Erkölcsei nevelés

A mese, vers erkölcsi tartalma gazdag, világképe teljes világmagyarázat, melyben minden a helyén van, működési törvényei átláthatók. Ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. Az erkölcsi érzelmeket erősíti, oldja az érzelmi feszültséget, és önismeretre nevel – így a gyermekek érzelmi biztonságának is segítő eszköze.

Értelmi nevelés:

Pedagógiai munkája során épít a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezésére, bővítésére, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlására, másrészt az értelmi képességek/ érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás/ és a kreativitás fejlesztésére

4.5. Bábozás, bábjáték

Az óvodáskorú gyermekek fő tevékenysége a játék. A bábjáték is kedvelt tevékenységek sorába tartozik. Örömforrás a gyermek számára. Először a funkció, később az utánzás, majd a szerep alakítás öröme tükröződik.

Az óvodás öröme fogékony a bábjáték iránt.

Alkalmassá a gyermeket:

- életkori sajátosságai,
- magatartás formái,
- valósághoz fűződő viszonya *teszik*.

A bábozás, bábjáték érzelmi úton vezeti be a gyermeket az esztétikai élmények világába, közben lehetőséget nyújt a kreativitás kibontakoztatására.

A bábu egyrészt látvány, melynek formája, színe kelti az első benyomást – másrészt mozgó figura. A benne rejlő mozgatási lehetőség cselekvésre, tevékenységre inspirálja a gyermeket. A 3 – 7 éves korú gyermek életeleme a mozgás, a cselekvés.

A gyermek fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy tevékenykedjen, hogy a látás és a cselekvés állandó kölcsönhatás legyen egymással, ezáltal fejlődik az önkifejező, alkotó tevékenység képessége.

A gyermek megismerő tevékenységét is kedvezően motiválja a bábu, mellyel játszani, manipulálni lehet.

Játékosan sajátít el ismereteket. Gondolkodásának kezdeti formája az érzékelésen, észlelésen alapuló szemléletes cselekvő forma.

A bábuval való játék örömteli mozgásos tevékenység, mely fokozatosan halad a széles, lendületes mozgásokon át a finomabb, rendezettebb aprólékos mozgás felé.

Ritmusérzék /mely az írás – olvasás – szótagolás / is fejlődik a bábu mozgatása által, mondókákra ritmikusan mozgatják a bábót.

A testséma fejlődését segíti az is, hogy a bábót térben is mozgatják, nemcsak oldalra. A bábok mozgatása közben fejlődik a gyermekszem – kéz koordinációja, finommotorikája, bizonyos testrészeinek ismerete, fejlődik térészlelése.

A bábozás egyik lényeges eleme a beszéd, így sok fogalmat, kifejezést gyakorolhat a gyerek általa. Nagy jelentősége van a hangutánzásnak és a különböző érzelmi állapotok kifejezésének hanglejtéssel, hangszínnel és beszéd gyorsasággal. Kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit. A mese nyelvi eszközeit gyakorolja, fogalomköre bővül, a megjelenített cselekvéseket megfogalmazva szókincse gazdagodik.

A bábjáték forrása lehet:

- Az óvodapedagógus játéka
- A gyermek bábjátéka
- A gyermek bábkészítő tevékenysége

A gyermek rendszerint az óvónő kezén a beszoktatás napjaiban találkozik először a bábuval. A sok új benyomás, ami ilyenkor éri a gyermeket az idegen környezet barátságos színfoltja lehet a kis

bábu „akit” a gyermek magával egyenrangúnak vél, akitől nem fél.

Óvónői feladat:

Már az óvodába érkezéskor ismertesse meg az óvónő a bábbal a gyermeket. Elősegíti az óvodába való illeszkedést, és a különböző szociális problémák megoldását is bizonyos esetekben.

Feladatunk, hogy oldott légkört biztosítva legyen alkalmunk játékidőben paraván mögött vagy a nélkül is megszólaltatni a számukra vonzó bábuakat. Gondoskodnunk kell, hogy a bábozáshoz szükséges kellékek a gyermekek rendelkezésére álljanak a nap folyamán.

A bábozás fejlesztő hatása:

- játék közben fejlődik a gyermek mozgása, téri tájékozódása, a kéz finom mozgása.
- az átváltozások segítik az elvont fogalmak könnyebb megértését, ezáltal fejlődik a gondolkodásuk.
- az érzelmi azonosulással árnyaltabbá válik érzelmi világa. (együttérzés, ellenszenv, humor)
- feloldódnak a gátlások, felszabadultabbá válik a gyermek.
- szembetűnő a beszéd fejlődése, kezdetben a hallott szöveg utánzásával, később az improvizálásával.
- A közös bábozás hat a társas kapcsolatok alakulására.

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze, feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai, szociális élményeit.

A közös bábozás hat a társas kapcsolatok alakulására. Bábozás közben figyelni kell a társra, és alkalmazkodni kell hozzá.

A játék közben élmények, tapasztalatok elevenednek fel, így fejlődik a gyermek emlékezete, a kitalált történetekkel pedig a fantáziája.

A bábozásnak nagy szerep van a személyiség fejlesztésben, bábu mögé bújva lehetőség van az önmegvalósításra.

4.6. Kommunikáció és drámajáték

A szocializáció folyamatában a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszköze a kommunikáció.

Kommunikáció szükségessége:

- alapfeltétele az ember értelmes létének.
- lelki szükséglet,
- örökké tartó szükségszerűség,
- tanulással sajátítható el,
- oka és célja van,
- képes elvonatkoztatni tértől és időtől,
- átfogja az egész óvodai nevelést, óvodai élet minden területét,
- általa erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága
- fejlődik beszédkézsége, beszédkultúrája,
- integráló szerepe van.

Kommunikációs nevelésünk céljai:

- A családi nevelés kiegészítése.

- Kreatív interakciós képesség.
- Az iskolai beilleszkedés előkészítése, kommunikációs kudarcok megelőzése.
- A személyiség pszichés beállítódásának megalapozása az elfogadás, együttműködés, önállóság, találékonyság, kapcsolatfelvétel és tartás területén.

Dramatikus nevelés feladatai:

- Csoportos tevékenységben fedezzék fel a körülöttük lévő tárgyi világot (érzékelés) önmaguk belső világukat (én – kép kialakítás) a szociális világot, helyezték el abban magukat, létesítsenek kapcsolatot vele. (kommunikáció)
- Morális érzékenységre, érzelmi stabilitásra, kreatív gondolkodásra tegyenek szert neveltjeink.
- Gyermkeink önmagukat jól ismerő, a világra nyitott, harmonikus és alkotó személyiségekké váljanak.

A drámajátékot úgy tekintjük, mint a nevelési célok elérésének egyik eszközét, a személyiségfejlesztés hatásos módszerét.

Célunk, hogy gyermekeinket (pszichológiai, szociálpszichológiai szempontot érvényesítve) továbbfejlesszük a drámajáték által is.

Óvónői feladatok:

1. Olyan játékok válogatása, amelyekben:

- Érvényesül a közösségi szellem.
- Erkölcsi, becsületbeli szférájuk van.
- A mozgásigény kielégíthető.
- A felhalmozott feszültség levezethető.
- A kreativitás egyéni képesség szerint érvényesülhet.
- A szocializáció, perszonalizáció együtt valósulhat meg.
- Minden résztvevő saját erejével járulhat hozzá a közös sikerhez.
- Teljes öntevékenység és aktivitás dominál.

2. Olyan légkör megteremtése, amely biztosítja:

- Az élmény – nyújtást, élményszerzést.
- A kommunikáció útján a jókedvet, vidámságot, elősegíti az egyéni és egymás közötti kommunikációt.
- Optimális érzelmi szférát, melyben ki –ki őszintén, nyíltan vállalja önmaga értékeit, másságát.

Dramatikus tevékenységben való részvétel lehetőségei:

1. Gyermek részéről:

- Egy gyermek bújik szerepbe, - hogy a többiek faggatni, kérdezni tudják.
- Párok vagy kisebb csoportok egymással kapcsolatba lépő figurák szerepébe bújnak, hogy egy találkozást megjelenítsenek.
- Egész csoport együtt dolgozik, egymással kapcsolatba lépő figurák szerepébe bújva, hogy egy találkozást megjelenítsenek.

2. Óvónő részéről:

- Egyszerűen érdeklődéssel csatlakozik a csoport munkájához.
- Javaslattétellel és kérdésfelvetéssel vesz részt.
- Szerepbe bújik, együtt játszik a gyermekkel, modell.

Drámajáték – nevelés formái az óvodában:

- Nevelési helyzetek feltárása és megoldása céljából – pedagógus kezdeményezi.
- Készség és képességfejlesztő játékok tanítása.
- Valamely élethelyzet, magatartás átélése, megértése céljából spontán játéksituáció felhasználása.
- Kezdeményezéssel a tapasztalatszerzés elősegítése, átélése.
Szülői értekezlet – szülők bevonása az óvónő munkájába „saját élményeik”
Ünnepeken, ünnepélyeken.

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI - GYERMEKI TEVÉKENYSÉGEK

5.1 . Játék

5.2. Munka jellegű tevékenységek

5.3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

5.1. Játék

„A **játék** mással nem helyettesíthető gyermeki tevékenység.”

Programunk ennek szellemében a játékot, mint „ A kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.” – t tekinti.

A gyermekek legteljesebb személyiségfejlesztő eszköze: a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység, a kreativitást fejlesztő és erősítő élményt adó tevékenység. A **játék** áll az óvodai élet középpontjában, amibe komplex módon illeszthető be, köthető hozzá minden egyéb tevékenység. Pedagógiai koncepciónkban a játék az óvodai nevelés egyik fő eszköze, ezért a benne rejlő nevelési lehetőségeket tudatosan használjuk fel a gyermekek önálló felfedezése, fejlesztése érdekében.

Célunk: Olyan egészséges, érzelmi szempontból biztonságban élő gyermek nevelése, akinek a játékban teljesedik ki a személyisége. A játék megfigyelése közben hatékony gyermek megismerési technikák alkalmazásával képet kapunk ismereteiről, élményeiről, mozgásigényeiről, beszédképességeiről, szociális és értelmi fejlettségének egészéről. A játékban lehetőség nyílik arra, hogy megismerhessék, felfedezhessék a körülöttük levő világot, megválasszák a játszótársakat, játszóeszközöket, önálló megoldását keressék a problémahelyzeteknek, konfliktusoknak. A játék segíti a gyermeket abban, hogy kifejezze és feldolgozza legbensőbb érzelmeit, indulatait, élményeit, vágyait, konfliktusokat. Közben számos kommunikációs helyzet adódik, tehát beszédfejlődésük is alakul.

Nevelőmunkánk során törekszünk arra, hogy gyermekeink megőrizhessék a játék örömét, játékhelyzeteiket a pozitív érzelmek alakulása, a szabad önkifejezés, kreativitás jellemezze.

Koncepciónkban a játék az óvodai nevelés egyik fő eszköze, ezért a benne rejlő nevelési lehetőségeket tudatosan használjuk fel a gyermekek fejlesztése érdekében.

Szükséges tehát a gyermeki, spontán módon kezdeményezett játékok folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte, az igény szerinti együttjátszás, támogató, ösztönző magatartása biztosítja az indirekt irányítás felelősségét, a szabad játék túlsúlyának érvényesülését mely a játékhelyzetekből kiinduló irányított tanulásra is lehetőséget kínál.

A játék kibontakozásának elősegítése:

Nyugodt léggör: Derűs, szeretetteljes óvodai léggört csak derűs, kiegyensúlyozott óvodapedagógus tud biztosítani. Az ő türelme, együttérzése, a játékba és a játszó gyerekek érzéseibe való beleélés képessége játékerkentő az óvodában. A közös játék legvonzóbb, de a játékban való részvétel többféle módon történhet.

- Az óvónő alkotó kedvű léggört biztosít, ahol a gyermek szabadon dönthet abban, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen témát dolgoz fel, milyen eszközöket használ fel, mennyi

ideig tart a játéka.

- A játékos légkört a sok új ötlet, a kellő időben adott segítség – megerősítés – konfliktusok feloldása.
- Az óvónő kezdeményezésére szívesen vesznek részt a játékban. (közös játék). A felkínált lehetőségek között szabadon választhat, a játékhelyzetek, szerepek – társak között.

A nyugodt légkörhöz hozzátartozik a csoport életének szervezettsége, és a viselkedési normák betartása. A gyerekek ötleteinek szabad áramlása, a másik gyermek meghallgatása, az alkotó együttműködés kialakulása. A következetesség, a rendszeresség akkor megnyugtató a gyermek számára, ha benne a játék folyamatosságának biztosítása húzódik meg. (A megkezdett játékot holnap is folytathatja).

A felépült építmény több napon át is megmaradhat, s ezeket ötleteikkel gazdagíthatják, kiegészíthetik, újraalkothatják.

Hely és idő: A játéktevékenység az óvoda kinyitásával kezdődik, ettől kezdve, a választott játékkal játszhatnak. A magas csoportlétszám, a vegyes életkor szervezettségéhez a játék színterét a csoportszobában igyekszünk megnövelni, a folyamatos életszervezéssel a minél hosszabb játékidőt. A rugalmas napirend jól biztosítja a játék folyamatosságát, így a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül játszhatnak több órán keresztül. Addig folytatódhat a kedvelt tevékenység, amíg az a gyermek számára érdekes élményt és örömet adó.

A csoportszoba nyugalmas sarkait, helyeit használjuk ki állandó játszóhelyként. (kuckóknak)

Fontos, hogy a különböző játszócsoportok ne zavarják egymást, így megszokott helye van a családjátéknak: babaszoba – babakonyha, az építőjátéknak.

Állandó helye van a mesélésnek, dramatizálásnak és bábozásnak.

A boltos – orvosos játékok általában aktuális élmények hatására élednek újra, de elkülönített helyükön mindig megtalálhatóak.

Nyugodt zavartalan helyet biztosítunk a képességfejlesztő játékoknak, a vizuális tevékenységeknek. Ezek eszközei a nyitott polcokon, a nap folyamán bármikor elérhetőek, használhatóak, éppúgy, mint a barkácsoláshoz használt eszközök. Az összegyűjtött tárgyak, termékek, növények külön sarokban kapnak helyet, amit a gyerekekkel közösen átrendezünk, változtatnak az igényeknek és évszakoknak megfelelően (élősarok). A gyermekek napi játékigényéhez igazodva rugalmasak vagyunk a játszóhelyek kialakításában, asztalok, székek könnyen elmozdítható bútorok átrendezésével, a kívánt játéktémának megfelelően. A vegyes életkor sajátosságaiból adódóan lehetőséget biztosítunk az egyedül, az egymás mellett, a csoportban való játékra, valamint az úgynevezett komplex játékok kibontakozásához is. A megfelelő szokásrendszer kialakításával fejlesztjük a gyermekekben az egymás tiszteletben tartását a tevékenységek során.

A napi életszervezésben törekszünk arra, hogy minél több időt kapjanak az udvari játéktevékenységhez. A megnövekedett hely, a nagyobb önállóság, a helyhez kötöttség feloldása a komplex, szabadabb játék lehetőségét biztosítja.

Játékeszközök: A játékeszközök szabad megválasztásával az elmélyült, hosszantartó játékot, a játék zavartalanságát segítjük elő. A játékeszközök tárgyi feltételeiről való gondoskodásnál fontos szempont a gyermekek összetétele, létszáma, életkora, valamint a játékeszközök motiváló hatása; segítsék elő a sokoldalú fejlődést. Lényeges, hogy megfelelő számú játékeszközt biztosítsunk a konfliktusok elkerülése érdekében. Így a gyerekek gyakorló játékához, a szimbolikus – szerepjátékhoz, konstruáló játékhoz és szabályjátékhoz szükséges kellékek, tematikus játékszerek biztosítása, a polifunkcionális játékszerek, az anyagfélésegek, a használati tárgyak, eszközök, népi játékeszközök. Az eszközválasztékot bővítik a félkész játékok, az értelem és a képességfejlesztő játékok, valamint a gyermekek által készített – barkácsolt eszközök, az óvónő által előállított játékszerek. Fontosnak tartjuk a játékeszközök állandó, mindenki számára ismert, kijelölt helyét. Óvjuk a játékeszközöket, és a játék végén a következő tevékenységhez szükséges rendet rakjanak.

Az udvaron használt játékeszközök egyik csoportja rögzített – stabil, ami elsősorban a nagymozgásokra, a mozgásigény kielégítésére nyújtanak lehetőséget. (Kombinatív mászóka,

csúszda, kötélháló, stb.) Vannak csak az udvaron igénybe vehető eszközök, nagyméretű játékok, az udvar természetes játék eszközei, fatörzsek, homok, víz, valamint az udvaron is használható és csoportszobában is igénybe vehető eszközök.

A gyermek tapasztalata: a gyermekek környezetükből szerzett tapasztalatokkal a játék tartalmát gazdagítják. Ezek a tapasztalatok igen szerteágazóak, sokfélék. (emberi kapcsolatok, munkafolyamatok, egyéni – közös élmények) amik az óvodai közösségben elevenednek meg. Feladatunknak tartjuk, hogy családban, óvodában, természeti – társadalmi környezetben szerzett élményeket, tapasztalatokat gazdagítsuk, bővítsük és teremtsük meg annak a lehetőségét, hogy ezeket a gyermekek játékidőben újra átélhessék. Törekednünk kell arra, hogy tapasztalat és ismeretszerzés pozitív érzelmeket váltson ki, s élménnyé váljék.

A vegyes életkorú csoport összetételének függvényeként a gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták. Egy időben van jelen a játékeszközök rakosgatásból kialakuló gyakorlójáték, a „mintha helyzeteket” megtestesítő szerepjáték, az alkotó tevékenységet folytató konstrukciós játékok. A játéktevékenység fejlődési szakaszait szorosan összekapcsoljuk a mozgás – az észlelés – az értelem – a nyelv – a kommunikáció – a szociabilitás fejlődésével, részleteivel.

- **A gyakorló vagy funkciójáték** kialakulásában és fejlődésében több szakaszt különböztetünk meg. A játékeszközök és szerek rakosgatása, a velük folytatott manipuláció során, legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, így a véletlen cselekvéshez örömszerzés társul.

Ez az örömszerzés ad alapot a cselekvés többszöri megisméltéséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Feladatunk, hogy biztosítjuk a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket, melyek anyagigényesek (célját és funkcióját tekintve) ezekből ezért nagyobb mennyiségre van szükség. Fontos, hogy ismerve az óvónő játékával adjon mintát a játékok helyes használatához, a játék elrakásához. Biztosítson élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz. Kísérjük figyelemmel és érdeklődéssel a gyermek halandzsálását, maradjunk „testközelben” tudjuk megítélni, mikor szükséges a pusztá jelenlétünk, szükség van – e a közös játszásra.

Az udvaron is biztosítsa az óvónő a gyakorlójáték lehetőségét, hiszen a természetben meglévő anyagokkal manipulációra itt nyílik a legnagyobb lehetőség. (víz – homok – kavics)

- Az óvónő segítse a gyermekek játékának továbbfejlődését, a **szimbolikus-szerepjáték** feltételeinek megteremtésével, a közös játék szerveződésével. Alapvető feltétele az, hogy résztvevők játékában meglegyen az összhang. Eleinte vállaljon az óvónő is szerepeket, legyen minta a kapcsolatok kialakításában, a közös cselekvésben. Később a szerepek vállalásában, a „mintha helyzetek” megteremtésében egyre inkább mutakozzon meg a gyerekek kezdeményező, szervező, aktív készsége, magatartása. Megfelelő tapasztalatok és élmények birtokában legyenek önállóak a játék előzetes közös tervezésében, a szerepek kiosztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában.

- **A barkácsolás** a játék igényéből indul ki, kötetlen tevékenység. Olyan eszközöket alkalmazunk, melynek anyaga könnyen és egyszerűen megmunkálhatók.

Fontos, hogy ezek a gyerekek előtt elérhető helyen legyenek, bármikor tudják hasznosítani. a választékos eszköz és anyagkínálat (természetes anyagok – papír, műanyag – textil) sokféle ötlet és elképzelés megvalósítására inspirálja a gyermekeket.

- **Dramatikus játék** a gyermekek játékfejlődésének folyamatában sajátos helyet foglal el, a mesedramatizálás a szerepjáték egy bizonyos fejlettségi fokán jelentkezik. A bábozásnak különös szerepe van a dramatikus játék előkészítésében. A rendszeres többször ismétlődő meseélmény alapja a dramatizálásnak, bábozásnak. Fontos a mese kiválasztásánál, hogy érvényesüljenek a dramatizálhatóság szempontjai. Az óvónő legyen modell a gyermekek számára, játsszon együtt a gyermekekkel, vállaljon szerepet, mutassa be külsejében, beszédében, cselekedeteiben. Kezdetben használjanak minél több kellékeket a képzeletbeli képek megjelenítéséhez, a beleélő képesség – önkifejezés fokozása érdekében.

Segítség, támasz ebben: az óvónő – gyermek – szülő közös munkája.

- **A konstruáló /alkotó/ játék** kezdete a megpróbálásból, az utánzásból indul, majd az ötletszerű megoldás után egyre inkább a tervszerűség az egyéni elképzelések megvalósítása jellemző. A konstruáló játék során fontos, hogy a gyermek élje át, az „én készítettem” alkotás örömét. Elengedhetetlen feltétele az eszközök változatossága. Teremtünk meg a közös (a hagyományos építőkövek mellett szükség van összekapcsolható, egymásba illeszthető elemekre, a szerkesztő alkotások, a közös gondolati összerakó, kombinálható – variálható játékféleségekre) tervek kivitelezésének lehetőségét, a gyermekek kreativitására támaszkodva.

- **A szabályjáték megjelenése** a szabállyal való teljes azonosulást jelenti. A gyermekek játékát kezdetben azok az egyszerű szabályokhoz kötött játékok alkossák, amelyek könnyen betarthatóak. Majd a gyermekek fejlettségét figyelembe véve nő a játék fejlődési üteme is. Ennek megfelelően jelenik meg a mozgásfejlesztő és értelmi képességeket fejlesztő játék. Mindkettőt kezdeményezheti az óvónő és a gyermek is. Lényeges szempont a gyermekek mozgásigényének kielégítése, a versenyjellegű játékok szervezése. Az óvónő a gyermekeknek adja meg azt a lehetőséget, hogy ők maguk is hozzanak létre szabályokat, legyenek vezetői a játékoknak.

A hagyományörzés szerepét megerősítve jelennek meg a **népi játékok** elsősorban a népszokások, ünnep és jeles napok alkalmával. Erő és ügyességi játékok, dramatizációs játékok – játékeszköz készítés formájában. Feladatunknak tekintjük a játék e jellegű feltételeinek biztosítását, melyek ösztönzést adnak a megvalósításhoz a „mai” gyermek számára.

- **Játékra hatás, játékirányítás:**

A gyermekek játékának változatossága, kiegyensúlyozottsága függ az **óvodapedagógus** személyiségétől, fontos annak **játékszeretete**, adottsága, képessége. A játékra hathat személyes példával, verbális és nem verbális eszközökkel, közvetlenül és közvetve.

Az óvónő játékszeretete három dologra kell, hogy épüljön: játékos beállítódás, játszani akarás képessége, a játszás örömeinek összekapcsolása a nevelői felelősséggel.

Ehhez szükséges a megfelelő pedagógusi empátia, kommunikáció, kombinatív és improvizációs képesség, kezűgyesség, szervezőképesség. Mind megannyi játékhelyzet újabb és újabb döntés elé állítja a nevelőt.

A játékban való segítségadás módja és mértéke mindig a játékhelyzetnek, a csoport és adott gyermek fejlettségének, igényének megfelelően történjen. A gyermek egyedüli játékát éppúgy tisztelnünk kell, mint a társas játékhoz való jogát. Az óvodáskorú gyermekek legtöbb játéka közösségi játék, de a különböző játékszituációkban mégis szükséges az óvodapedagógus beavatkozása.

Ezek konkrét formái:

- Segítség a problémahelyzet önálló megoldásában,
- Konfliktusok, nézeteltérések kiküszöbölése,
- Ötletadás a játék továbbfejlesztésére,
- A játékban való részvétel

A nevelő játékaival tud legjobban hatni a gyermek tevékenységére, azonban az óvodapedagógus kezdeményezte játékot nem lehet rákényszeríteni a gyermekre. Adjon lehetőséget, szabad választást a gyermeknek a részvételben.

Az óvodapedagógus felelős a csoport fejlődéséért, fejlesztéséért, de egyben felelős az élményszerű óvodai élet megteremtéséért is. Ennek megfelelően **a csoport életének irányításában központi helyen a játéknak kell maradnia - a szabad játék túlsúlyának érvényesülésével.**

A JÁTÉK JELLEMZŐI

GYERMEK

SZABAD VÁLASZTÁS

Elemi pszichikai szükséglet

- TEVÉKENYSÉGEKBEN,
- TEVÉKENYSÉG TARTALMÁBAN,
- TÁRSBAN,
- ESZKÖZBEN,
- HELYBEN,
- IDŐTARTAMBAN

ÓVODAPEDAGÓGUS

TUDATOSAN ALAKÍTOTT FELTÉTELEK

(Variabilis, mobilis elemek)

Napi szinten történő kielégítés

- CSOPORT ÖSSZETÉTELE,
- A JÁTÉK HELYE csoportszoba
udvar
- HELY-TÉRELOSZTÁS,
- JÁTÉKSZOKÁSOK,
- ÉLMÉNY, KREATÍVITÁS,
TAPASZTALATNYÚJTÁS
- NAPIREND

- MEGERŐSÍTÉS
- SEGÍTSÉGADÁS
- ÓVODAPEDAGÓGUS KÉSZENLÉTE,
„RENDELKEZÉSREÁLLÁS”,
- KONFLIKTUS FELOLDÁS

KEZDEMÉNYEZETT JÁTÉK JELLEMZŐI

GYERMEK

ÓVODAPEDAGÓGUS

SZABAD VÁLASZTÁS

Játékkapcsolatok

- A RÉSZVÉTELZEN,
- A FELKÍNÁLT SZEREPZEN

- JÁTÉK SZITUÁCIÓ ELFOGADÁSÁBAN,
- JÁTÉK IDEJÉZEN
- PARTNERVÁLASZTÁSZAN

ADOTT FELTÉTELEK, KÖRÜLMÉNYEK

Mintaadó, kezdeményező, jelenlévő indirekt irányító

- TÉMA, ÉLMÉNY
- A FELHASZNÁLT
ESZKÖZÖK, ANYAGOK,

JÁTÉKSZEREK

- HELY, IDŐ,
CSOPORTLÉGKÖR
- JÁTÉK MENETE,
- SZABÁLYOK,
- EREDMÉNY.

A FOLYAMÁT

VÁLTOZÓ ELEMEI

- ÚJ HELY,
- ÚJ ESZKÖZ,
- ÚJ ÖTLETEK:
  - A játék tartalmában
  - A játék szabályában
  - Más játékra utaló

A személyiség fejlesztés fontos eszköze a játékkal és cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység (önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusoknak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet -, a növény- és állatgondozás stb.)

3 – 7 éves korban a munkára nevelés során az alapok lerakása a legfontosabb.

A munka aktivitást vált ki és gondolkodásra készíti a gyermeket. A játék és a munka összefonódása mindkét tevékenységet gazdagítja, színezi és a nevelés hatékonyságát fokozza. A gyermekmunka miként a játék is, olyan tevékenységi forma, amelyre a személyiség kibontakoztatása érdekében építünk. A munka játékkal való szoros kapcsolatából adódóan támaszkodik a játékos elemekkel átszőtt tevékenység végzésére.

A munka legfőbb értéke, a munkához való pozitív viszony kialakításában, a munka igénylésében és a munka szeretetében van.

Célunk: hogy a gyermekek a munkajellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység legyen.

Óvodai munkára nevelésünk feladatai:

- Munkavégzés közben új ismereteket szereznek, megfigyeléseket végeznek, és tapasztalatokat gyűjtenek.
- Felfedezik az ok – okozati összefüggéseket, megismerkednek a munkafolyamatok részmozdulataival, azok célszerű sorrendjével.
- Megtanulják az eszközök, szerszámok célszerű használatát, ésszerű fogásait.
- A munka állandóságával, folyamatosságával fokozatosan kialakul az önálló munkavégzés igénye.
- A munka is sokoldalúan fejleszti a személyiséget, mivel mozgással történik, ezért a testi fejlődés egyik fontos tényezője.
- Az egyéni képességek figyelembe vételével az ösztönző jellegű értékelés fejleszti a gyermekek önértékelését – önbizalmát – önbecsülését – énképét.
- A munka folyamatában formálódnak a gyermekben az iskolai élethez szükséges vonások:
  - az egyre kitartóbb feladattudat,
  - felelősségérzet,
  - kötelesség vállalása,
  - logikus gondolkodás.

Munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok fejlesztése:

- a gyermek értelmi képességeit,
- esztétikus környezet iránti igényét,
- a gyermekeknek szociális magatartását,
- felelősségtudat kialakítását,
- munka iránti szeretetét,
- a gyermekek szókincsét,
- önértékelését,
- közösségi magatartását,
- kitartását,
- céltudatosságát
- önállóságát

Szokások kialakítása

A munka akkor lesz igazán közös élmény, ha jól szervezve kialakítható a résztvevők egyéni képességéhez igazodó munkamegosztás, és a folyamatban részfeladatot vállalva az óvónő is közreműködik.

A gyermekek az időpontot megválaszthatják, de általában mindenkitől számon lehet kérni a munka eredményességét. Az elkezdett munkát be kell fejezni, a vállalt feladat, az elkészítés időtartama, a munka minősége sokféle lehet, a gyermekek képességeitől függően.

Folyamatosan tanítjuk meg a gyermekeket a feladatok elvégzésére. Megismertetjük velük az adott munka eszközeit, azok célszerű használatát, a munka legcélszerűbb fogásait, azok sorrendjét, a munka ellenőrzésének módjait. Megtanítjuk a munkakészségeket és szokásokat. Folyamatosan a munka játékkal megegyező sajátosságaira támaszkodunk. Erősítjük a munkára készítő indítékot a gyermekben, ugyanakkor erősítjük és fejlesztjük a munka sajátos, játéktól eltérő vonásait.

A munkakészségek és szokások alakításakor szem előtt tartjuk a gyermek önállóságát. Olyan munkát bízunk rájuk, amelynek a folyamatos elvégzésére, és teljes befejezésére képesek. Nem végezzük el helyettük, vagy utólag jobban a munkát.

Óvodánk egyes korcsoportjaira való tagolódásából adódik, hogy nagy figyelmet fordítunk az életkornak megfelelő munkavégzés gyakorlására. A kisebb korban kialakult munkakészséget folyamatosan a nagyobb korban finomítjuk. Miután egy-egy készség kialakult, más készségek kialakítására irányítjuk a gyermekek figyelmét.

A munkaterületeket folyamatosan növeljük, de eközben is fontos szempont a **gyermek egyéni ütemének figyelembe vétele**.

Mivel a gyermekek nem azonos készségekkel, tapasztalatokkal rendelkeznek, igen lényeges az **egyéni differenciált segítségadás**. Segítségadás során lehetőséget adunk a gyermeknek a gyakorlásra. Segítségünk nem menti fel a gyermeket a feladatvégzés alól, hanem rávezeti.

A segítségadás során a munkavégzést magyarázattal egészítjük ki, ez szólhat az egész csoportnak, a csoport egy részének, és az egyéneknek.

Az óvónő az egyes munkafajtákat fokozatosan vezeti be, a munkafogásokat a gyermekeknek egyenként mutatja meg, gyakoroltatja, a munka mennyiségét fokról – fokra növeli.

Figyelembe vesszük, hogy a gyermek minél kisebb, a játék és a munka annál inkább egybefolyik. Az óvónő feladata, hogy a kezdeti öncélú egyéni indítékok „társadalmi indítékokat” kapjanak: a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és a mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvónő értékelő megnyilvánulásai erősen befolyásolják a gyermek önértékelését, igény szintjének növekedését. A munka jellegétől függően a **csoport és az egyes gyermekek fejlettségének megfelelően értékeljük a munkát**. Reális, az egyéni fejlődést figyelembe vevő értékeléssel segítjük a gyermeket az adott feladat jobb megoldására.

A munkafajták láncolata áthatja az egész óvodai életet. Kapcsolódik a csoport életének várt eseményeihez, hagyományaihoz, s megváltoztatja az ünnepekre való készülődés jellegét az ünnepek lebonyolítását, s azok hangulatát.

Munka jellegű tevékenységek:

- saját személyével kapcsolatos,
- önkiszolgálás,
- naposi munka,
- felelősi munka,
- óvoda és a csoport mindennapi életével kapcsolatos munkák,
- alkalomszerű munka,
- növény - és állatgondozás.

A munka tudatos pedagógiai tervezést, szervezést igényel, a gyermekek napi tevékenységeinek természetes részét alkotják.

5.3. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Kiindulási alapunk – a gyermek életkori sajátosságainak figyelembevételével a 3 – 7 éves korú gyermek **fő tevékenysége a játék.**

A játék a gyermek számára alkalmas élet – tanulási forma.

A tanulási lehetőséget az óvodai nevelés egész napi tevékenység-rendszerébe: a játékba, tevékenységekbe integrálva biztosítjuk a gyermek számára.

Az óvodai tanulási folyamatot **ismeretszerzésnek**, vagy **tapasztalat-szerzésnek** is tekinthetjük, mely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Építünk a gyermek szükségleteire, kíváncsiságára. Elfogadjuk a gyermek próbálkozásait, hibáit, mint a fejlődési folyamat részét.

A tanulási folyamat eredményességét biztosítják a rendszeres, minél több érzékszervvel történő tapasztalatszerzések, megfigyelések, gyűjtések. Az óvodapedagógus önálló tapasztalatszerzéshez megfelelő eszközöket biztosít.

A játéknak és a tanulásnak is azonos a gyökere, a gyermek tevékenységi vágya, a felfedezés lehetősége játékos beállítódása, kíváncsisága, utánzásos viselkedése.

Az óvodapedagógus feladata az, hogy figyelje a gyermeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket és tudatosan megtervezze a módszereket, eszközöket, szervezési módokat. Indokolt esetben használja az IKT eszközöket.

A tanulási folyamat tervezésében és a megvalósítás folyamatában tudatosan törekszik a gyermekek motiválására, aktivizálására.

Kiváló módszernek tekinthető valamennyi játék, játékos keret, játékos tevékenység.

Tervező munkájában és a megvalósítás során az adott helyzetnek megfelelően - a pedagógiai szabadsággal élve, rugalmasan alkalmazza módszereit. Az óvodapedagógus nevelőmunkájában tudatosan, az adott helyzetnek megfelelően választja meg a nevelési, tanulásszervezési eljárásokat, rugalmasan változtat az előzetes terven.

Az óvodapedagógus felelőssége, hogy a tanulási tevékenységekben használt módszereket a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazza. Az egyéni fejlődési ütem figyelembevételével a differenciálás érvényesüljön az óvodapedagógus munkájában, mely az egész gyermeki személyiségre hason.

FELADATUNK

- Minél több tevékenység, tárgy és jelenség megfigyelése természetes környezetben, a szabadban történjék, ahol gyermekeink személyes tapasztalatszerzéshez juthatnak, megismerhetik a felfedezés, kutatás örömet, rácsodálkozhatnak a természet szépségeire, illetve védelmére is nevel.
- Biztosítjuk gyermekeink igényéhez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tevékenységi kereteket és formákat, figyelembe véve gyermekeink kíváncsiságát, tudásvágyát, játékosságát.
- A gyermekeinkben kialakított értékek folyamatos megerősítést igényelnek az óvodapedagógusok által, mely megerősítő tevékenység gyermekeink személyiségének fejlődését pozitívan befolyásolja.
- Az óvodapedagógus a tevékenységekben történő tanulás irányítása során személyre szabott pozitív egyéni, fejlesztő értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Gyermekeink önállóságának, figyelmének, kitartásának, aktivitásának, pontosságának, feladattudatának valamint értelmi képességeinek fejlesztése a pszichikus funkciók figyelembe vételével / érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, fegyelem, gondolkodás, képzelet, kreativitás/. Az óvodáskori tevékenységekben történő tanulás motiváltsága hatással van az iskolai tanulás örömteliségére.

A tanulási folyamat célja:

- a tanulás iránti vágy, érdeklődés felébresztése, fenntartása
- a játék – tanulás élmény – öröm – sikerélmény forrása legyen,
- a tanulóhoz szükséges pszichikai és fizikai készségek, képességek fejlesztése.
- az alkalmazott módszerekkel az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése.

A tanulás lehetséges formái:

- spontán játékos tapasztalatszerzés
- az óvodapedagógus játékkezdeményezései - az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységformák
- játékos tevékenységek – cselekvéses tanulás (válogatás, azonosítás... stb.)
- játékelemeket hordozó tevékenységek (séta, mozgás, felnőtt utánzása... stb.)
- sajátos szerkezetű tapasztalatszerzést (pl. önkiszolgálás, megbízatás, stb.)
- óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés

Tanulási folyamat szervezeti formája:

1. a) kötetlen tevékenység / kezdeményezések/
b) kötött tevékenység
2. A csoportban, de a foglalkozásokon kívüli alkalmak, tanulási formák
3. Egyéb speciális, sajátos tanulási formák

A tanulás szervezeti módjai / munkaformák/

- 1) frontális
- 2) kiscsoportos
- 3) egyéni fejlesztés
- 4) páros tanulási formák

A tanulási helyzetek időtartama:

Jellemzi a spontán bekapcsolódás. A bekapcsolódott iskolaköteles korú gyermekeknek végig kell vinni a megkezdett feladatot, tevékenységet.

Tervezés

Az óvodapedagógus pedagógiai munkáját a HPP-nak megfelelően tudatosan tervezi. A tevékenységeket, a foglalkozásokat a céloknak megfelelően logikusan építi fel.

A tanulási folyamat megtervezésében a rendező elv: az évszakok.

Ajánlott tervezési forma:

- éves tervezés
- negyedéves tervezés
- havi tervezés
- heti ciklusra bontás
- napi program tervezése

Foglalkozásterv/ vázlatírás az alábbiak szerint:

- a gyakornok minden napra készít foglalkozás tervet
- amennyiben külső vagy belső ellenőrzés, látogatás, hospitálás, belső továbbképzés várható, az érintett pedagógus köteles foglalkozástervet készíteni, amelyet átad a látogatóknak, vezetőnek
- azok a pedagógusok, akiknél a teljesítményértékelés során a 2.sz pedagógus kompetenciaterület (tervezés és az arra való reflektálás) átlag eredménye nem éri el a 75%-ot, kötelesek foglalkozás tervet írni, min. heti 5-szöri alkalommal
- azok a pedagógusok, akiknél a teljesítményértékelés során a 2.sz pedagógus kompetenciaterület (tervezés és az arra való reflektálás) átlag eredménye 75% vagy annál magasabb eredménnyel zárul saját belátásuk alapján készítenek foglalkozás tervet
- a foglalkozás tervek formai megkötését a 29. sz. melléklet tartalmazza.

- a vázlatot elektronikusan továbbítja a terez1@freemail.hu címre

Az óvodapedagógus a gyermekek tevékenységének megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemzi-értékeli, és belőlük kiindulva a fejlesztésre vonatkozó tervét készíti. A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. / Mérés-értékelés, DIFER-mérés/. Felhasználja a mérési és értékelési eredményeket.

Online ovi tervezés / működtetés

Rendkívüli helyzet esetén az óvodapedagógusok kiemelt feladata, hogy támogassák a szülőket, és ötleteikkel, javaslataikkal továbbra is segítsék a gyermekek optimális fejlődését. A lehetőségekhez képest új élményekhez és megtapasztalásokhoz juttassák őket a családokkal karöltve, együtt munkálkodva.

Az óvodapedagógusok **a szülők számára**, a gyermek személyiségét, érdeklődését és egyéni képességeit ismerve **zárt csoporton** és egyéb kommunikációs csatornán keresztül ajánlanak olyan játékos tevékenységformákat, élményszerzési lehetőségeket, amelyeket a szülők gyermekükkel együtt otthonaikban is megvalósíthatnak. Lehetőség nyílik a csoporttársakkal való kommunikálásra is.

Az online működés célja:

- feloldja az elszigeteltséget és erősíti a társas támogatást, miközben a résztvevők új ötletekkel, bevált tippekkel segítik egymást.
- támogatja az otthoni nevelési-tanulási folyamatot a csoport éves terve alapján.

6. KÉPESSÉGFEJLESZTÉS TARTALMA - TARTALMI ELEMEI

6.1. Verselés, mesélés

6.2. Mozgás

6.3. A külső világ tevékeny megismerése

6.3.1. Környezetünk megismerése, természet szeretete, védelme

6.3.2. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggése

6.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

6.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

6.1. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelés szorosan összefonódik az óvodai nevelést átfogó anyanyelvi neveléssel, zenével, énekkel, mozgással, játékkal.

A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, formálja a személyiségjegyek kialakulását, megalapozását, segíti a világ megismerését. Az érzelmi biztonság megadásának és az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszköze. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Célunk:

- érdeklődés-felkeltés, a vers, mese megszerettetése, olvasóvá nevelés alapozása.
- a gyermek beszédkultúrájának fejlesztése
- A gyermek érzelmi biztonságának megteremtése

Az óvodapedagógus feladatai

- a vers és mesemondás folyamatának élvezetessé tétele.
- példamutató beszédével a helyes és szép beszéd alakítása, fejlesztése.
- beszédritmus gyakorlása mondókán keresztül.
- bátor beszédre, kérdésre nevelés.
- beszédfordulatok, mimika gyakorlása.
- népies szófordulatok megismertetése, használatának gyakorlása.
- helyes és tiszta hangképzés, beszédtempó, hangsúly, hanglejtés és megfelelő hangerő használatának gyakorlása beszéd közben.
- nyelvi leleményességre való törekvés fejlesztése.
- szemléletmód alakítása, formálása – ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra, és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.
- nyelvi jelek és valóságmozzanatok összekapcsolásának fejlesztése.
- megértő és a problémamegoldó képességek fejlesztése.
- emlékezeti képességek fejlesztése.
- az érzelmi tulajdonságok erősítése, formálása, az élményszerű szöveg közvetítésével.
- fontosabb megfigyelésre, választékos, folyamatos beszédre ösztönzés.
- közösségi tulajdonságok fejlesztése, társas kapcsolatok alakítása, jellemformálás.
- a gyermekek képi látásmódjának fejlesztése.
- a gyermekek saját vers-mese alkotásának mozgással, ábrázolással történő kombinálása – önkifejezés fejlesztése.
- kapcsolódás hagyományainkhoz, aktualitásokhoz, ünnepekhez.

Szervezeti forma

Irodalmi nevelésünk szervezeti formája többnyire a kötetlen forma a jellemző.

A mesélés a csend szigete, a hozzákészülés szertartásszerű ismétlődés naponta, a napirend szerves része- a gyermek mentálhigiéniájának eleme. Fontos a kialakított szokásrendszer, amely elősegíti a meseélményhez szükséges nyugodt légkört. Ehhez kapcsolódnak a spontán alkalmak.

Az élő mese túlsúlyának megteremtése, az óvodapedagógus és a gyermekek mesélése járul hozzá az elalvás, pihenés előtti nyugalom megteremtéséhez.

Az *anyagkiválasztás* fő szempontja: a gyermekek érdeklődése, fejlettsége.

Tartalma szerint:/ népi, klasszikus és kortárs irodalmi művek/

- évszak hangulatát kifejező
- ünnepek köszöntését szolgáló
- illatokról szóló
- tréfás, humoros hangulatú
- tündérvilágot megjelenítő
- mai életet ábrázoló

Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási, ábrázolási lehetőségek, mozgás biztosításával.

6.2. MOZGÁS

A mozgásfejlesztés helye a nevelési folyamatban

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája.

A mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív mozgásoktól kezdve a finommotoros manipulációig mindent magában foglal, hozzájárul a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához - és az egész személyiség fejlődését elősegíti.

Az óvodai mozgásfejlesztés célja:

- a gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztése: melyek kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró -, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.
- a serkentettség túlsúlyából adódó nagy mozgásigény sok játékkal és egyéb természetes mozgással történő kielégítése.
- az egészség megőrzése, megóvása – a gondozás és egészséges életmódra nevelés felerősítése
- mozgáskultúra fejlesztése

Az óvodai mozgásfejlesztés feladata:

- gyermek természetes mozgásának fejlesztése (járás, futás, támasz, függés, egyensúlyozás, ugrás, dobás)
- gyermekek testi képességének fejlesztése, koordinációs – téri tájékozódó képesség, reakciós képesség, egyensúlyérzék, ritmusképesség,
- kondicionális – erő, gyorsaság, állóképesség, mozgékonyaság, hajlékonyaság
- gyermek egészségének megóvása – a rendszeres mozgás, a testnevelés – befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző – és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez.
- tér – és időben való tájékozódás fejlesztése
- alkalmazkodóképesség fejlesztése - társra figyelés – közösségi nevelés

Tervező munka:

(Mozgás és játékanyag, eszközök)

A mozgásanyag és játékanyag, eszközök kiválasztásánál szempont:

- az óvodáskorú gyermek fizikai terhelésével nemcsak a testi fejlődést, hanem a mozgástanulással és gyakorlással összefüggő értelmi és érzelmi élet harmonikus fejlődését is biztosítjuk,
- az óvodáskor (három – hétéves kor) a biológiai fejlődésnek az az időszaka, amikor a mozgásaktivitás a legerősebb, a mozgásvágy a legnagyobb, az állóképesség bizonyítottan kiválóan fejleszhető,
- játékosaság, a játékot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben,
- mozgásos játékok természetesen és egyértelműen ötvözik a játék és mozgás hatásrendszerét,
- mozgásos játék komplex módon fejleszti a gyermek személyiségét,
- mozgásos játékok számos fejlesztési feladat megvalósítását segítik,
- mozgásfejlesztés folyamatában a megfelelő mozgást motiváló, mozgást segítő eszközök megválasztása, megfelelő foglalkozási modell alkalmazása komplex fejlesztést biztosít.

Óvodapedagógus feladatai:

- életkori sajátosságok figyelembevétele
- az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vétele
- életkori eltérések (vegyes életkorú csoportok) figyelembevétele,
- mozgásfejlesztő feladatok nehézségi foka,
- játékok kiválasztása.

Mozgásfejlesztés szervezeti formái:

1. *Mozgásfejlesztés*

- 5 – 6 – 7 évesek részére heti 2 alkalommal szervezzük, az egyik alkalom a „nagyok tornája”.
- A fejlesztések időtartamának növelése fontos (egyenletes terhelés intenzitást növeli)

2. *Mindennapi mozgás*

Naponta 1 x, 2 x, 10' – 15' időtartammal

Tartalma: mozgásos játék – kötelező foglalkozásokhoz és fejlesztési feladatokhoz igazítva.

3. *Szabad mozgásos tevékenység, spontán: teremben és szabad levegőn*

A szabad játéktevékenységben cél, hogy minden gyermek számára biztosított legyen fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának megfelelő mozgáslehetőség.

A szabadban végzett mozgásnak élettani hatása felbecsülhetetlen – víz – levegő – napfény edző hatása – az egészséges életmód, egészséges életvitel kialakításának, fejlesztésének alapja.

6.3. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

6.3. 1. **Környezetünk megismerése, természet szeretete, védelme**

Az óvodában a megismerési folyamat egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében sajátosan tervezett tevékenység, amely az óvodai élet egészében valósítható meg.

A környezettel való ismerkedés az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat, de az azon kívül szervezett összes tapasztalatok erősítik a megismerési folyamat hatékonyságát. Célunk: a környezet megismerésére nevelés eszközeivel az általános és helyi lehetőségeket kihasználva a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését segítjük az életkori sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembe vételével.

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív attitűdjeinek, érzelmi viszonyának) kialakítása a természet – emberi – tárgyi világ értékei iránt.

Az óvodai környezeti nevelés alapozó jellegű. Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, melyek meghatározó a természetes és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

(Ez jelenti az élőlények „tiszteletét”, szeretetét, az ember munkája révén létrehozott értékek megőrzését, a kialakított rend megóvását, megbecsülését, a szülőföld, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, ezek szeretetét, védelmét, az ezzel kapcsolatos szabályok elfogadását, megtartását.)

Tevékenységeinket úgy szervezzük, hogy mindennap tapasztalják, hogy saját életünk védelme, gondozása egészségesebbé teszi fejlődésüket, környezetük tisztántartása fontos. Szükséges a szelektív hulladék gyűjtés, takarítás, rendrakás.

Feladatunk:

Hozzásegíteni a lehetőségekhez – részt venni a külső világ tevékeny megismerésében – ismeretet szerezni a természet, a társadalom, az ember, a természetvédelem összefüggéseit tükröző komplex folyamatban.

Feladatunknak tekintjük, hogy a megismerési folyamat a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre épüljön természet közeli élettel, amely során a gyermekek kommunikációs készsége fejlődik.

A hosszabb – rövidebb séták lehetővé teszik, hogy a gyermekek valós élethelyzetekben alkalmazzák a helyes köszönést, megszólítást, a szándékok kifejezését. A séták utáni megbeszélések segítik a gyermek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlesztését.

A gyermekeket olyan hatások érik, melyek felfedezésre, rácsodálkozásra ösztönzi őket. A **rácsodálkozás** élményéből a megismerésen keresztül vezet az út oda, hogy a gyermek megszeresse és megóvja környezetét.

A környezet megismerésére nevelés folyamat jellegét biztosítják a rendszeres, minél több érzékszervvel történő tapasztalatszerzések, megfigyelések, gyűjtések, amelyek a környező világgal való sokszínű kapcsolatteremtés alkalmi, irányított játékhelyzetek, tájékozódó beszélgetések. A pedagógus tudatosan tervezett és szervezett tevékenységekben hozzásegíti a gyermekeket, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit.

Mindezek erősítik a gyermek cselekvését és én-kompetenciáját s megeremtik a világban, a környezetükben való biztonságos eligazodás előfeltételeit.

A környezet megismerésére nevelés szoros kapcsolatban van más nevelési területekkel, kompetenciák fejlesztésével: szociális- életviteli kompetenciák, matematikai kompetenciák, tanulás megtanulása, anyanyelvi, vállalkozói, kulturális, életpálya építése.

A gyermek a környezetéből szerzett ismereteit játékában felhasználja, folyamatosan gyakorolja, munka jellegű tevékenységekben alkalmazza.

A nevelési folyamat alapját az évszakok változása adja, melyet hétköznapi és ünnepnapok tagolnak. Mai világunkban egyre indokoltabb a civilizáció okozta károk észrevetése és felhívás a különböző kompenzáló cselekvésekre, pl. száraz elemgyűjtés, papírgyűjtés

Olyan hagyományokat igyekszünk beépíteni az óvodai megismerési folyamatba, melyek gazdagítják a gyerekek életét:

Takarítási világnap, Állatok világnapja, Víz napja, Föld napja, Madarak, fák napja.

A fejlesztő megismerési folyamat megszervezése:

Tudatosan tervezett, kezdeményezett tevékenységekben a csoport egészét egybefogó, vagy mikrocsoportokban folyamatos és alkalomszerű megfigyelések és azok feldolgozása során vegyes életkorú csoportokban történik.

Játékban, spontán adódó helyzetekben kérdező óvónői magatartással.

A játékban végzett ismeretszerzés életszerűbb a gyermek számára, segíti az értést, átérzést.

A saját élményű tapasztalatszerzéshez biztosítjuk az aktivitást, mozgósítjuk érzelmeiket, problémahelyzetet teremtve az elemi ok – okozati összefüggéseket felismertetve biztosítjuk a megoldás gyakorlását.

Szorgalmazzuk gyermekeink körében a gyűjtést, mely a megismerő folyamatot elősegítő eszköztár.

A gyűjtögetés aktivitásra serkent, érzelmi kötődést biztosít, későbbi tevékenységet, felhasználást irányoz elő, bővíti a tapasztalatszerzést.

Tevékenységeinket úgy szervezzük, hogy nap, mint nap tapasztalják a természet és környezetvédelem életünk feltétele és szerves része, saját életterünk védelme, gondozása egészségesebbé teszi fejlődésüket – környezetük tisztán tartásának fontossága.

A megfelelő nevelői irányításra van szükség ahhoz, hogy a gyermekekben helyes viszony alakuljon ki környezetükkel.

Fontos, hogy óvónői személyiségünk **modell** értékű legyen a gyermek számára, környezeti attitűdjeinkkel, értékrendünkkel követendő hatást érzünk el: segítsük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.

Nem közömbös, hogy az óvodán kívül milyen hatások érik a gyermeket. Fontos tényező az óvoda és a család kapcsolata:

az óvoda nevelő tevékenysége kihat a szülőkre, tudatosítja szülőkből a példamutató, felelősségteljes magatartás jelentőségét.

6.3.2. Környezetünk mennyiségi és formai összefüggése

Fogalma: Az óvodai matematikai nevelés az óvodai nevelés része, hozzájárul a gyermeki személyiség alakulásához, a képességek fejlesztéséhez, alapot biztosít az iskolai tanuláshoz.

A matematikai nevelést folyamatként értelmezzük. Anyagát elsősorban nem ismeretek alkotják, hanem gondolkodásfejlesztést jelent, cselekvő tevékenységben.

Célja: a minket körülvevő világ mennyiségi, alaki, formai, kiterjedésbeli téri, összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez igazodva.

Feladata: A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása.

Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása, amely elősegíti a problémamegoldó, önálló gondolkodás fejlődését.

A matematikai nevelés folyamata:

- Már az óvodába kerülés kezdetén a mindennapi életben állandóan találkoznak matematikai fogalmakkal, összefüggésekkel. (pl. önkiszolgálás során az étkezési eszközök mennyisége, formája, súlya...) A matematikai kifejezés először passzív szókinccsé válik, később egy részük beleépül beszédükbe. Az óvodapedagógus feladata az, hogy figyelje a gyermeket, megismerve érdeklődésüket, képességeiket előkészítse és megtervezze a következő időszak egyénre és csoportra szabott fejlesztést.
- 4 éves kortól kezdődik a tényleges matematikai nevelés, játékos cselekvés, tapasztalatszerzés során, melyben minden érzékszerv részt vesz.
- Az 5 – 7 éves gyermekek meglévő ismereteinek, gyakorlati tapasztalatainak, az összefüggések mélyebb megtapasztalása, a felfedezések mind pontosabb megfogalmazása.

A játék és a gondolkodás

Az óvodás gyermek a matematikai ismereteket egyrészt gyakorlati tevékenysége, a **játék** során szerzi, másrészt a tervszerű nevelő hatások révén. A spontán és a tudatosan szerzett ismeretek, tapasztalások közös vonással jellemezhetők. Az így szerzett felfedezések, ténymegállapítások elindítják a gyermek önálló alkotó gondolkodását. Új összefüggéseket keres, képessé válik önálló, eredeti megoldások alkotására, kreatív tevékenységre.

Képességek fejlesztése:

- Tapasztalatban: érzékelés, észlelés, megfigyelés
- Emlékezésben: mozgásos, cselekvési, képi emlékezés, élmények felidézése
- Megértésben: azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése, állítások, kérdések, utasítások megértése.
- Ítéliképességben: annak megítélése, hogy egy tulajdonság igaz vagy nem.

Fejlesztési lehetőségek:

- Nagymozgások fejlesztése
- Testséma fejlesztés
- Percepciófejlesztés (észlelésfejlesztés)
- Verbális fejlesztés

Foglalkoztatási formák:

- Egyéni
- Páros
- Mikrocsoportos: (4 – 6) gyermek kötetlen formában, játékban, de szükség szerint munka során is. E foglalkoztatási forma lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek egyéni képességeinek megfelelően differenciált feladatot adjunk, figyeljünk és időt biztosítsunk a munkatempó egyéni eltéréseire. Nem tekinthetünk el azonban a kötött tanulási formától sem. Elsősorban az új ismeretet feldolgozó, valamint ismétlő és rendszerező foglalkozásokon, amikor ugyanarra az információra van szüksége. Ez lényegesen kevesebb számú, mint a ténylegesen cselekvő tapasztalatgyűjtés és elsősorban a 6 – 7 évesek számára szerveződik. Alapvető követelmény itt is a **játékosság**, a **cselekvő részvétel**, hiszen a feladatokat a probléma előhívta feszültség hatására igyekeznek megoldani.

Feltételek megteremtése:

- nyugodt légkör
- megfelelő hely (szokásrendszer)
- idő
- eszköz
- cselekvési lehetőség
- belső késztetésű tevékenység

Az óvónő szerepe a fejlesztésben:

- Keltse fel a gyermekek érdeklődését a problémák meglátására a játékhoz, a tanuláshoz.
- A gyermekek életkorához, **egyéni fejlettségéhez igazított tevékenységrendszer biztosítása** az óvodai élet élményszerűségével.
- A gyermekek értelmi fejlettsége, fejlődési üteme döntsön abban, hogy mit; mennyit, és hogyan?

Eszközök:

- A csoportszoba játéka, munkaeszközei
- Berendezési tárgyai, mérési eszközök
- Termékek, gyümölcsök, egyéb természetes anyagok
- Otthonról hozott, vagy gyűjtött tárgyak, anyagok
- Munkalapok, feladatlapok, kártyák, társasjátékok
- A gyermekek által barkácsolt, vagy közösen készített eszközök, tárgyak

Módszerek: Azok a jó eljárások, amelyek természetes úton, természetes megközelítésben jelentenek lehetőséget a tapasztalásra, a tudás gyarapítására. Kiváló módszerek tekinthető valamennyi játék, játékos keret, játékos tevékenység.

- Gyakorló játék: öntögetés, méregetés
- Szabályjáték: mozgásos futó, dobó, labdagurító (hosszúság megállapítás) kártyajátékok, párosítás dominójáték, azonosítás labirintusjáték, stb....
- Építőjátékok: különböző összehasonlítások, kiterjesztések észrevétele
- Szerepjáték: bármilyen gyermek által kezdeményezett játéksituáció

Óvodai matematikai nevelés tervezése:

A nevelést folyamatként értelmezzük, tehát önálló részekre szinte nem is bontható.

Gondolatilag egy – egy tematikai egységet tekintünk viszonylag zárt szakasznak, amely azonban tovább él és hat a gyermek gondolkodásában. Minden konkrét matematikai nevelés láncszeme egy egész évre kiterjedő folyamatnak. Logikusan szerkesztett, egymásra épülő, állandóan bővülő tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Tudatos, tervszerű nevelőmunkát a gyermekcsoport matematikai nevelésének tartalmát, a fejlesztési lehetőségeket egy egész évre terjedően átgondoljuk. Az éves tervezést lebonthatjuk negyedévekre, esetleg hónapokra. A negyedéves felosztás könnyen kapcsolatokat teremthet, pl. a környezet megismerésére neveléssel, mely szerint évszakokra bontja fejlesztő feladatait, amelyhez kötődhet a matematikai nevelés.

Az eredmény a matematikai nevelés hatására a gyerekek egyre szívesebben vesznek részt matematikai jellegű tevékenységekben. **Előbbre jutnak a tapasztalatszerzésben, tudnak és mernek véleményt mondani, kapcsolatot teremteni, összefüggéseket felfedezni.**

6.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Helye a nevelési folyamatban

- Az óvodai ének-zenei nevelés a gyermekek egyéni adottságaitól, fejlődési sajátosságaitól függően sokoldalú, harmonikus fejlődésüknek elősegítője. Az óvodai ének- zenei nevelés élményhez, örömhöz juttatja a gyermeket, megszeretteti az éneklést, énekes játékokat, fejleszti a zenei hallást, ritmusérzékletet. Az óvoda és a család együttműködve segíti elő a folyamatot, hogy iskolába lépés idejére életkoruknak megfelelő fejlettséget érjenek el. A óvodai ének-zeneinevelés szoros kapcsolatban áll valamennyi tevékenységi formával, segíti szociális kompetenciák fejlődését, a közösségi nevelést.

Ének-zenei tevékenységünk célja:

- Óvodánkban az ének-zenei tevékenységek középpontjában a **zene élményt nyújtó esztétikai üzenetének** pedagógiai közvetítése van. A művészeti nevelés része a zenei anyanyelv megalapozása, a zene, az éneklés és a zenei képességfejlesztés, mely lehetőséget ad az érzelmek befogadására, átélésére, újra alkotására és esztétikumának felismerésére.
- Komplex esztétikai nevelésünk alapja, hogy gyermekeink észrevegyék az egyforma hétköznapiakban a különlegest, a szépet.
- Tiszteljék a környezet harmóniáját, felkeltsük bennük zenei érdeklődésüket, az önkifejezés vágyát – ehhez biztosítjuk mindennapjainkban a nyugodt, érzélem gazdag, énekes zenei légkört.
- A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat a gyermekek egész személyiségére, színessé teszi érzélemvilágukat, növekszik biztonságérzetük, oldódnak gátlásaik, formálja ízlésüket, közösségi érzésüket, viselkedési – magatartási kultúrájukat.
- Célunk a zenei képességek fejlesztésén túl a zenét értő és szerető egészséges lelkű emberré nevelni a gyermeket.

Az ének- zenei tevékenység az egész óvodai nevelés szerves, fontos része és erőteljesen befolyásolja a gyermekek általános fejlődését:

- a zene közvetlenül váltja ki az érzelmeket,
- a zenei tevékenység a gyermekek értelmére is hat, (gondolkodás)
- a játékdalok megtanulása a gyermekek emlékezetét is fejleszti,
- belső hallás és képzelet az alapja a gyermekek zenei alkotókedvének, az ének-zenei tevékenység hat a gyermekek akaratának fejlődésére,
- testi fejlődést is természetes módon segítik az énekes játékok,
- az énekes játékok, a gyermektánc elősegítik a szocializációt, a társas kapcsolatok fejlődését, a közösségi nevelést.

Ének-zenei tevékenységünk feladatai; az óvónő szerepe a fejlesztésben:

- Felkelteni a gyermekek zenei érdeklődését, formálni zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- A zene megszerettetése, a közös éneklés, illetve játék iránti igény felébresztése és örömeinek átélése. (ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok)
- Az együttes játék örömeivel az érzelmi beállítódás fokozása, fejlesztése.
- A zenei képességek fejlesztése (zenei hallás, éneklési készség, ritmusérzék, harmonikus szép mozgás) során az érzelmek, közös élmények gazdagítása, az együttes játék számtalan variációjával.
- Biztosítsuk egész nap a spontán zenei megnyilvánulásokat, pozitív és negatív élmények átélésekor.
- Játékosság érvényesítésének speciális gyakorlati lehetőségei.
- A gyermek ismeretén alapuló személyes, egyéni bánásmód illetve differenciált zenei képességfejlesztés. (képességszint felmérése az egyéni különbségek feltárásával)
- Az önkifejezés, improvizáció és zenei kreativitás serkentése a már megszerzett képességek segítségével: szövegben, dallamban, mozgásban, tánclepekben.

Jó zenei légkör kialakítása:

1. Óvodánkban az ének - zenei tevékenységek
  - a képességfejlesztés feladatát,
  - a mondóka és dalanyagot,
  - a zenehallgatás anyagát tartalmazzák.
2. Érvényesül az óvónői szabadság: eldönti, hogy mikor, milyen formában valósítja meg ének-zenei tevékenységek elképzeléseit, mely függ:
  - az életkortól
  - a gyermekcsoport összetételétől
  - a csoport fejlettségi szintjétől
  - a zenei feladattól, hogy kötetlen vagy kötött tevékenységet vezet.
3. A zenei tevékenységek tervezésében és megvalósításában érvényesül az évszakokhoz, ünnepekhez való kapcsolódás és a komplexitás. (zenei feladatban vagy tartalomban)
4. Fontosnak tartjuk a fokozatosság és a játékosság elvének érvényesítését.
5. Az ének- zenei tevékenységekhez szükséges tárgyi feltételek biztosítását.
6. Az állandó zenei légkör az óvodai környezetben is tükröződik:

A zenesarokban az éneklést, zenélést motiváló hangszerek és kellékek a gyermekek számára elérhető helyen vannak elhelyezve.

Az ének- zenei tevékenységek lehetőségei:

- egész nap folyamán – óvodapedagógus minta: a spontán utánzás
- beszoktatáskor „ölbeli” játékokkal
- játék közben (bábozáskor, képek nézegetésekor)
- munka jellegű tevékenységek közben
- tanulás során, komplexitás, valamennyi nevelési területtel
- természeti jelenségek megfigyelésekor: udvaron, élményszerző sétákon, kirándulásokon, kiállítások megtekintésekor,
- óvodai ünnepekhez kapcsolódva – gyermekdalok, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások (pl. Gryllus dalok)
- a csoport szokásainak megfelelően (névnapok – születésnapok - játék elrakásakor)
- jeles napokhoz kötötten
- gyermektánc csoport működésével
- zenei játszóköroökön
- az etnikai kisebbség zenei kultúrájának bemutatása, megismertetése

- ezeken túl minden **spontán** adódó lehetőséget kihasználva, az alkalomszerű helyzeteket felismerve – zenélés öröme
- zenehallgatásnál az élőzene kerül előtérbe az óvodapedagógusok éneklése (esetenként szülők – nagyszülők), hangszeres játéka
- zenei műhely – zenei kreativitás alakítása

6.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

„Az ábrázoló tevékenység – a zenéhez hasonlóan – évezredek óta a gondolatok, érzelmek, a szárnyaló fantázia kifejezési módja.”

(Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban)

A vizuális nevelés a látásnevelést, képalakítást, a manuális tevékenységet, a plasztikai munkákat, építést, a környezetalakítást, a műalkotásokkal való találkozást, népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedést foglalja magába.

Az ábrázoló tevékenység az óvodai nevelés egészében érvényesülő, szerteágazó komplex tevékenység. A gyermek minden munkája tájékoztatást ad belső világáról, énjéről, érzelmeiről, vágyairól, élményvilágáról. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Cél: az óvodáskorú gyermekek megfigyelő – ábrázoló – alakító képességének fejlesztése, magasabb szintre juttatása, a vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá tétele.

Óvodapedagógusi feladatok:

- A gyermek megfigyelő – ábrázoló képességeinek fejlesztése, magasabb szintre juttatása, egyéni képességeinek megfelelően – felzárkóztatás, tehetséggondozás.
- Megismerni azokat a belső mozgatóerőket, szükségleteket, motivációkat, melyek a gyermeket vizuális cselekvésre - **rajzolás, festés, mintázás, kézi munka** - készítetik.
- Azoknak a módszertani elveknek az ismerete, amelyek meghatározzák a gyermeki önkifejezést.
- Családi házzal, iskolával, művelődési központtal való kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás. Közös munkák, alkotások létrehozása, kiállítása.
- Műhelymunka keretében a kortársainál fejlettebb szinten álló gyermekek foglalkoztatása.
- A gyermek látáskultúrájának fejlődése érdekében megfigyelési, tapasztalatszerzési lehetőségek, élmények biztosítása.
- A gyermeki – alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A gyermekek ismerjék meg a tevékenységükhöz használható eszközök, különböző anyagok tulajdonságait és a velük való bánásmódot, technikai alapelemeket és eljárásokat.
- A gyermek képi – plasztikai kifejező nyelvének fejlesztése, az egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva.
- Vizuális képességek fejlesztése.
- Az óvodapedagógus segítse a kezdeményező, a kreatív magatartás kibontakoztatását egész napi tevékenység, játék során a természetes anyagok felhasználásával, előtérbe helyezésével – maga e tevékenység s ennek öröme a fontos.
- Az esztétikus környezet biztosításával alapozza meg a gyermekek esztétikum iránti vonzódását, jó ízlését, igényét az alkotásra, önkifejezésre.

A gyermeki alkotó – alakító tevékenység feltételei:

- megfelelő légkör
- hely
- idő

- megfelelő mennyiségű és minőségű eszköz – elérhető helyen

A népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel formálódik a környezet esztétikuma, a gyermek ízlésvilága, a szépre való fogékonysága – igénye a környezet esztétikai alakítására, esztétikai élmények befogadása.

A jó megvilágítás (természetes, mestersége) a természetes anyagok felhasználása, egyéb eszközök esztétikai hatása, harmóniája, a környezet színei, mind élettani hatást gyakorol a gyermekekre, befolyásolja érzelmeit.

Az udvar kialakításánál is törekszünk az esztétikus környezetre.

Gyermekeinkkel megismertetjük a szépet szűkebb és tágabb környezetünk vonatkozásában. (Harangod, volt Megyeháza, Tanoda)

Kiállítások színterei: Helytörténeti gyűjtemények, múzeum, művelődési központ, Múzeumfaló.

A vizuális nevelés - ábrázoló tevékenység - lehetőségei

Spontán:

- A gyermekek bármikor hozzáférnek az ábrázolás valamennyi eszközéhez – ezáltal biztosítjuk egész nap folyamán a tevékenységet. (csoportszobában illetve udvari élet során)

Mikrocsoportos:

Az egyéni és közös élmények megjelenítése az ábrázoló tevékenységek szabadon választott eszközeivel. A mikrocsoportok létrejöttét bonyolultabb tevékenységek vagy különleges produktumok létrehozása teszi indokolttá. (pl.: gipszmunka, varrás)

Változó létszámú és összetételű gyermekcsoporttal – differenciált egyéni fejlesztés megvalósítása – alkotás és felfedezés öröme élménye.

Egyéni:

Minden esetben nagy hangsúlyt kell, hogy kapjon a differenciált bánásmód.

Tehetségük, begyakorlottságuk, érzelmi életük, eltérő fejlettségi szintjük, a csoportok vegyes életkorú összetétele indokolja ezt.

Tervezés

Kiindulópontja – milyen szintű az egyén képessége.

Tervezhetünk: hosszabb távra – hálótér
                                  rövidebb távra – heti terv

A tervezésben, helyt kell biztosítanunk:

- komplexitás
- az előzmény
- a vizuális probléma
- a választható technikák
- az aktualitás
- tevékenységforma részére.

A vizuális nevelés – ábrázoló tevékenység - élménytartalma, érzelmi és fantáziagazdagsága hosszú időre szóló mély benyomásaival rendkívül nagy nevelőértéket hordoz magában. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

7. HAGYOMÁNYÁPOLÁS

Óvodánkban az évszakokhoz kapcsolódó és a jeles napok jelentik az óvodai élet vezérfonalát.

Az intézmény hagyományos rendezvényei az óvodán belül és kívül közösségfejlesztő céllal valósulnak meg.

Célunk:

- az egyetemes kultúra értékeinek a helyi környezet hagyományainak, az én-élményeinek megélése helyzetek, cselekvés közben, komplex módon.

Legfontosabbnak tartjuk:

- szülőföldhöz, hazai tájhoz
- nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív viszony alakítását, fejlesztését a helyi népszokások felelevenítésével,
- környezet sajátos helyi, tárgyi értékeinek, emlékeinek megismerésére nevelést,
- társas kapcsolatok erősítését, az együttesen szerzett közös élményt.

Nevelőmunkánk fontos részei az ünnepek sajátos hangulata, a hozzá kötődő hagyományok, szokások felelevenítése.

A gyermekközösséggel kapcsolatos hagyományok

Hagyományos ünnepeink:

Mikulás

- Óvodapedagógusaink bábműsorral kedveskednek gyermekeinknek.
- Szülők színháza: éves munkaterv alapján a szülők mese előadásával ajándékozzák meg a gyermekeket
- Mikulás-futás

Karácsonyi ünnepség az óvodában

- Óvodapedagógusaink betlehemes játék és karácsonyi dalok előadásával kedveskednek gyermekeinknek.

Anyák napja

- Ajándékot készítünk, versekkel, dalokkal kedveskedünk. Minden kisgyermek felköszönti édesanyját, majd megajándékozza az általa készített "kis meglepetéssel"

Búcsú az óvodától

- „nagvok éjszakája”:

- családi program, melyre a gyermekekkel közösen készülünk, és ünnepünkre meghívjuk a szülőket.

Hagyományos egyéb óvodai rendezvények:

- Családi sportdélután
- Mozgás öröme – óvodai szintű sportbemutató a Városi Sportcsarnokban
- Május 1 - Májusfa díszítése, körjátékok, versek
- Gyermek hét - Közös programok a szülőkkel május utolsó hetében.
- Környezetvédelmi vetélkedő
- Erdei Óvoda május utolsó hetében a környezetvédelem, természetvédelem jegyében
- Bábozás
- Kirándulások, élmény és tapasztalatszerzések természetes környezetben

Gyermekeink név- és születésnapja - Rövid, kellemes percekkel ajándékozzuk meg a gyermekeket.

Tehetségnap szervezése – tehetséggondozó műhelyek bemutatkozása

Néphagyományainkhoz kapcsolódó ünnepeink:

Advent – Luca napi forgatag – Csoportszinten, ill. tagóvodánként az átjárhatóság lehetőségének biztosításával és a szülők bevonásával valósul meg.

Húsvét – Csoportszinten, hagyományok, népszokások felelevenítése, ápolása.

Farsang – Csoportszinten, ill. tagóvodánként kerül megrendezésre.

(Teremdíszítés, versenyjátékok, Szülők színháza, közös tánc)

Téltemetés – Tagóvodánként az óvoda udvarán (kiszabábos rendezvény)

Nemzeti ünnepeink, megemlékezéseink:

Március 15., Október 23., Június 4.

A város nevezetességeinek felkeresése az óvodai csoportokkal – séta a Szabadság kertbe

Tablókészítés, teremdíszítés, auladíszítés

Évszak ünnepeink:

- Megemlékezünk a “ zöld napokról ”
- Víz világnapja (március 22.)
- Föld napja (április 22.)
- Madarak és fák napja (május 10.)
- Környezetvédelmi Világnap (június 05.)
- Takarítási világnap (szeptember 23.)
- Állatok világnapja (október 4.)
- Madárkarácsony (december)

Városunk hagyományaihoz kapcsolódó rendezvények

- Nagykállói Napok
- Kállai Kettős Néptáncfesztivál
- Idősek Világnapja
- Zenei Világnap
- Március 15.- futóverseny

A megvalósítás lehetőségei

- Természetes anyagok felhasználása a gyermekek óvodai környezetében
- Népi élet tárgyi emlékeinek felhasználása csoportszoba díszítésére, játéktevékenységekben (szita, bölcső, terítő stb.)
- Az óvoda udvarán természetes alapanyagú udvari játékeszközök
- A gyerekek megismertetése a magyar népi élet hagyományaival, használati tárgyaival, népi mesterségekkel, ezen tevékenységekhez szükséges eszközökkel.(kosárfonó, gyöngyfűző, fafaragó, bőrdíszműves ... stb.)
- Városunk nevezetes épületeinek megismertetése

8. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

- 8.1. Családi házzal
- 8.2. Fenntartóval
- 8.3. Szakmai kapcsolataink
- 8.4. Egészségügy
- 8.5. Gyermekjóléti Szolgálat
- 8.6. Nemzetiségi Önkormányzat
- 8.7. Történelmi Egyházak
- 8.8. Civil szervezetek

A kapcsolatok kialakításában, ápolásában óvodánk nyitott, kezdeményező, együttműködő.

8.1. Családi ház

Számos értékes kapcsolat között elsődleges jelentőségű a **családi házzal** való kapcsolattartás.

Az első nevelő a szülő.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermekek fejlődését.

Az óvodai nevelés során kiegészítjük a családi nevelést, szükség esetén kompenzáljuk, az esélyteremtő pedagógiai szemléletünknek megfelelően.

Alapja részünkről: a partneri, segítő együttműködés, a nyitottság, őszinteség, bizalom.

Érvényesül az integrációs gyakorlat – segítségnyújtás módja a családhoz illeszkedik.

Előítéletektől mentesen közeledünk minden családhoz.

Célunk, hogy az óvodai nevelés feladatait megismerjék a szülők, hogy az azonos nevelési eljárások alkalmazásával a gyermek érdeke kerülhessen előtérbe.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái:

- beiratkozás, a gyermek előjegyzésbe vétele
- családlátogatás
- beszoktatás csoportszokások, és egyéni igények szerint
- szülői beszélgető kör
- gyermekbarát óvodai környezet alakítása
- nyílt nap
- családi sport-, játékdélutánok
- napi találkozások
- ünnepek, ünnepélyek
- családi délutánok: múzeumi séták, gyalogtúra, kerékpártúra
- Szülők Akadémiája
- Szülők Színháza
- Szülők Könyvtára
- szülői szervezet segítése

8.2. Fenntartóval való kapcsolattartásunk együttműködő.

Intézményünk – pedagógiai munkánk személyi, tárgyi feltételét, a működés rendjét fenntartónk, Nagykálló Város Önkormányzata határozza meg és biztosítja.

8.3. Szakmai kapcsolataink:

Bölcsődével való kapcsolattartásunk célja a bölcsődéből – óvodába való zökkenőmentes átmenet segítése. A szakmai programok során a bölcsődében történő nevelést, gondozást, a gyermekekkel való foglalkozást részletesebben is elemezzük, ami a gyermekek óvodába való beilleszkedését segíti.

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ - Általános Iskola :

Évek óta kialakult hagyomány szerint, óvodai fejlesztő program megvalósításához igazodva együttműködési megállapodás alapján, az óvoda-iskola átmenet segítése érdekében szervezünk programokat:

- első osztályosok látogatása tanítási órán (október-november hónapban)
- nyílt napon veszünk részt az iskolában
- csoportos látogatás iskolába készülő gyerekekkel
- beiratkozás előtt lehetőséget biztosítunk: az iskola, tanítónők bemutatkozására

Pedagógiai Szakszolgálat

- közreműködés szűrővizsgálatok elvégzésének folyamatában
- a Pedagógiai Szakszolgálat szükség szerinti igénybe vétele (logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus)
- Problémajelzők, szakértői vizsgálat iránti kérelem továbbítása

Szaktudományokkal:

- óvodánk pedagógiai gyakorlati lehetőséget biztosít pedagógiát tanulók részére
- környezetszépítő, eszközkészítő tevékenységekben együttműködés

Közművelődési intézményekkel:

- Non-Profit Kft.: színházlátogatás, rendezvények, továbbképzések
- Ratkó József Könyvtár: irodalmi nevelés lehetőségének biztosítása – foglalkozások szervezése.

Pedagógiai Oktatási Központ

- szakmai tanácsadás
- továbbképzések
- szakmai információk „Hírmondó” által

Debreceni Egyetem Wargha István Pedagógiai Főiskola, Hajdúböszörmény:

- képzés, továbbképzések-szakmai konzultáció
- gyakorlati és záróvizsga lehetőséget biztosítunk a főiskola hallgatóinak

Nyíregyházi Egyetem:

- képzés, továbbképzések-szakmai konzultáció
- gyakorlati és záróvizsga lehetőséget biztosítunk az egyetem hallgatóinak

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

8.4. Egészségügy:

- óvodaorvosi vizsgálatok
- védőnő tevékenysége az óvodában
- fogászat

8.5. Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat:

Az intézményünk kapcsolatot tart a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében a:

- Dél-Nyírségi Szociális és Gyermekjóléti Központ és a Családok Átmeneti Otthona intézményekkel
- Gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más:
  - személyekkel
  - intézményekkel
  - hatóságokkal

Az intézmény segítséget kér a Gyermekjóléti Szolgálatától, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni. A közvetlen kapcsolatot a gyermekvédelmi felelősök tartják.

A kapcsolattartás formái:

- A Gyermekjóléti Szolgálat értesítése
- Az esetjelzők továbbítása, esetmegbeszélés, szakmaközi megbeszélések, esetkonferenciák.
- A Gyermekjóléti Szolgálat címének és telefonszámának az intézményben való kihelyezése
- Előadásokon, rendezvényeken való részvétel.

8.6. Nemzetiségi Önkormányzat:

- A Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnökét rendszeresen meghívjuk a munkaközösségi foglalkozásokra, továbbá minden óvodai programra
- az óvodai IPR-rel - óvodai fejlesztő program megvalósításával összefüggésben együttműködünk: beiratkozáskor, rendszeres óvodába járás elemzésekor segítséget kérünk.

8.7. Történelmi Egyházak

Kapcsolattartásunk a Köznevelési törvény szerint történik.

8.8. Civil Szervezetek

Együttműködő – segítő kapcsolat: Városvédő Egyesülettel, Fiatal Tehetségekért Alapítvánnyal, MA-TE-HETSZ Egyesülettel, Cantarella Egyesülettel nevelőmunkánk megvalósítása érdekében működünk együtt.

9. SAJÁTOS FELADATOK

9.1. Óvodai fejlesztő program - Óvodai integrációs program

9.2. Gyermekvédelem – gyermekvédelmi feladatok

9.3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelését biztosító feltételek

9.3.1. A sajátos nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelését biztosító feltételek

9.3.2. A sajátos nevelést igénylő gyermekek és az ép gyermekek aránya

9.3.3. A sajátos nevelést igénylő gyermekek specifikus sérülései lehetnek

9.3.4. Az óvónő szerepe az integrációban

9.4. Kiemelt figyelmet és különleges bánásmódot igénylő gyermekek óvodai nevelése- Óvodai tehetséggondozás

9.5. Nemzetiségi óvodai neveléssel kapcsolatos feladatok

9.6. Az óvoda speciális szolgáltatásai

9.1. Óvodai fejlesztő program - Óvodai integrációs program

Bevezető

Programunk a segítségnyújtás céljával készült, magában hordozza a pozitív kezdeményezéseket, a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek fejlesztését.

Megfigyeléseink és számtalan tudományos bizonyíték van arra, hogy a kora gyermekkori életszakaszban történtek alapvetően meghatározzák a későbbi életkilátásokat, az iskolai sikerességet, sikertelenséget, a kamaszkori beilleszkedés esélyeit csak úgy, mint a szülővé válás milyenségét.

Az óvoda az első intézmény, ahol megkezdődik a közösségi nevelés, a gyerekek szocializációja, személyiségük sokoldalú fejlesztése, amely által megalapozódik, formálódik későbbi, felnőttként megélt jövőjük. Ezért ez a társadalmi szinten igen fontos munkafolyamat már három éves kortól ki kell, hogy terjedjen minél több hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre.

A hátrányos helyzetű családokban nevelkedő gyermekek öt éves korukra elmaradnak kognitív fejlődésükben a kedvezőbb háttérű családokban nevelkedő társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönzése, a szülők korlátozott erőforrásai és az otthoni környezet hiányosságai miatt. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. A hátrányos helyzetből való lemaradások-**szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve- sikeresen ellensúlyozhatók.**

A kimutatások szerint a halmozottan hátrányos gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és több éves óvodáztatásuk.

Az iskolás kor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét.

Az élet első éve meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskola kezdés feltételei, kisgyermek korban, óvodás korban az agyi érési folyamatok lezárásáig- megterhelés nélkül- rendkívüli hatékonyan fejleszthetőek. **A kisgyermek korban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi kudarcokat.**

Pedagógiai szemléletünk: **minden gyermek ÉRTÉK-** a gyerekek szeretetére épül, az egyén fejlesztésére irányul, nemtől, származástól, életkortól függetlenül. Az óvodai nevelés eredményeképpen nyitott, érdeklődő, erkölcsi normákkal rendelkező gyerek léphet az általános iskola kötelékébe.

Az óvodai fejlesztő program - óvodai integrációs program jellemzői

A közreadott **óvodai fejlesztő program - óvodai integrációs program (óvodai IPR)** arra vállalkozik, hogy **meghatározza az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében.** Az **óvodai fejlesztő program** kinyilvánítja azt a pedagógiai alapellátást, amelyet megfelelőnek tart az érintett gyermekek esélyegyenlőségének elősegítésében. **Az óvodai fejlesztő program- óvodai IPR nem jelent külön programot az óvodai munkában,** hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok fegyelembevételével az **Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül figyelembe véve az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt.**

Az **óvodai fejlesztő program - óvodai IPR** egy olyan rendszernek tekinthető, melynek elemeit halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel kell a nevelési folyamat fókuszába állítani. **Az óvodai fejlesztő program - óvodai IPR legfőbb jellemzője a gyermekközpontú és család orientált szemlélet,**

valamint az **interdiszciplináris** megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. **Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják**, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Az óvodai fejlesztő program - óvodai integrációs program céljai:

- Az óvoda körzetében élő 3 éves korú, HH/HHH-s gyermekek óvodai nevelésben részesüljenek.
  - Az óvoda körzetében élő valamennyi 3-7 éves, HH/HHH-s gyermek rendszeresen járjon óvodába, hiányzásra csak indokolt esetben kerüljön sor.
  - A gyermek igényeihez igazodva biztosítja az óvoda:
    - a) a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat
    - b) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet
    - c) az együttműködés kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítanak.
- Megfelelő óvodáztatással, tudatos óvodai nevelő fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek egyenlő esélyét a sikeres iskolakezdéshez.

- Az iskolai életet kezdő, iskolába menő gyermekek részére olyan tevékenységek szervezése, mely által a teljes személyiség fejlesztés, fejlődés biztosított.
- Az iskolába menő HH/HHH-s gyermekek legalább 50%-a integrált iskolai környezetben kezdje meg általános iskolai tanulmányait.
- Együttműködő partneri kapcsolat kiépítése- a szülői házzal, a Gyermekjóléti és Családsegítő Központtal, Pedagógiai Szakszolgálattal, Általános Iskolával, Nemzetiségi Önkormányzattal, civil szervezetekkel- annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása sikeresen valósuljon meg.

Az óvodai fejlesztő program - óvodai integrációs program hatóköre:

Az óvodába járó hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes köre, akiknek mindenkori létszáma az óvoda „Hátrányos és Halmozottan Hátrányos Helyzetű gyermekek” nyilvántartásában kerül kimutatásra. A kimutatás fellelhetősége intézményvezető irodájában.

Az óvodai fejlesztő program - óvodai integrációs program jellemzői:

Az **óvodai fejlesztő program** komplex, speciálisan a hátrányos és halmozottan hátrányos és/ vagy a roma gyermekek személyiségfejlesztését szolgáló program, a nevelés-oktatás (felzárkóztatás, integrálódás, sikerélmény központú ismeretszerzés) a nevelés (szociális tanulás, identitás- tudat, jövőkép, helyes értékrend), a szociális gondoskodás (szeretet, megfelelő higiéniai szokások, családi-as-otthonos környezet), család és gyermekvédelem (prevenció) terén.

A program megvalósítását segítik az intézmény közvetlen partnerei, sajátos feladatvállalásaikkal részt vesznek a következő intézmények: Védőnői Szolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, Pedagógiai Szakszolgálat, Általános Iskola

Helyi sajátosságainkból fakadóan tudjuk, hogy a befogadó intézményekben-óvodában módszertani hangsúly eltolódások szükségesek: aktivizáló, kevésbé verbális jellegű mozgalmasabb, kreatívabb nevelési módszerek, az élménypedagógia elveinek megfelelően.

Az együttnevelés hatékony bevezetése, megvalósítása szemléletváltással, együttműködési lehetőségek kialakításával jár együtt. Ebből az innovatív jellegből adódik az a következtetés, hogy **az együttnevelés céljainak eléréséhez a jó szándékú egyéni erőfeszítések önmagukban nem elegendők, gondosan előkészített szervezeti változásokra van illetve volt szükség.**

Az együttnevelés sajátos szervezeti intézkedési formát igényel, amely a már meglévő különböző társadalmi rendszerek, szervezetek, intézmények, intézményrendszerek közötti együttműködést és az információcsere megkönnyítését tűzi ki célul.

Az óvodai fejlesztő program - óvodai integrációs program működtetésének szabályozása:

Az **óvodai fejlesztő program** megalkotását és legitimálását követően a fenntarthatóság megvalósul, melyet az alábbi szabályzás biztosít.

A fenntarthatóságot biztosító tevékenység megnevezése	Felelős	Határidő	Keletkezett dokumentum
Intézményfejlesztési munkacsoport	Intézményvezető	Minden nevelési év 09.05-ig	Cselekvési terv
Az óvodai fejlesztő program - Óvodai Integrációs Program cél, feladat és tevékenységrendszerének felülvizsgálata az esetlegesen megváltozott jogszabályok alapján	Intézményfejlesztési munkacsoport	Minden nevelési év 09.10-ig	Óvodai IPR Önértékelés (-ek) Jegyzőkönyvek, Feljegyzések, Módosító javaslatok, Határozat (-ok)
Az intézmény óvodai fejlesztő program - Óvodai Integrációs Program működtetésének nevelési évre szóló munkatervének elkészítése, megvitatása, elfogadása.		Minden nevelési év 09.15-ig	Helyzetelemzésre épülő, az óvodai fejlesztő program - Óvodai Integrációs Programra épülő nevelési évre szóló éves munkaterv

Az integráció / esélyteremtés megvalósításának lépései:

- **Előkészítő fázis**

Az előkészítő munka a szükségletek feltárásából, az alkalmazotti és partneri közösség felkészítéséből és a projekt működéséhez szükséges **erőforrások** felkutatásából áll. Az előkészítő fázisban egyrészt a **problémakör felismerése** tükröződik, másrészt alkalmas arra, hogy a helyi adottságok ismeretében és a jövőbeli együttműködés reményében megkezdhesse a team a lehetőségek feltárását, illetve egymás szakmai nézőpontjának megismerését.

Tulajdonképpen a szakmai együttműködés kialakítása történik.

- **A projekt működési szakasza**

Minden óvodai csoportban folyó fejlesztő pedagógiai munka célja az eltérő ütemű gyermekek megfelelő integrációja. A normál és a speciális pedagógiai ráhatások során a kooperatív munka az, ami igazán fejleszti a gyermekeket. A foglalkozásokon is törekedni kell a differenciált szervezési formára, a differenciált követelmény átadására, és a differenciált értékelésre. Egyéni feladatadással hosszabb idő biztosításával és több magyarázattal elérhetjük a megfelelő eredményt. A foglalkozások, a tevékenységek beépülnek az óvodai élet mindennapjaiba.

- **Módszerek**

A tervezett módszer három fő részből áll:

- 1) az előzetes, tartós megfigyelésre épülő és a fejlesztési tervet vizsgáló eljárásból
- 2) legalább egy nevelési éven át tartó képességfejlesztési folyamatból, három évig tartó óvodai fejlesztésből
- 3) a fejlesztés hatékonyságát ellenőrző kontrollvizsgálatból.

- **Komplett készségfejlesztő terápia**

A következő területeken történik a segítség:

- Mozgásfejlesztés
- Észlelési zavarok korrekciója
- Testséma fejlesztése
- Emlékezet és figyelem fejlesztése

A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek kiszűrése - A tanulási nehézségek, zavarok akadályozottságának kiszűrése

A gyermekek egyéni fejlődését a megfigyelési módszerek és a mindennapi tapasztalat alapján elemezzük (egyéni fejlődési napló).

4 éves kortól diagnosztikai eljárással (DIFER-vizsgálat rövidített változatával) mérjük a gyermekeket, kontrolláljuk gyermekismeretünket.

A vizsgálatok a tanulási zavarok megelőzését és a tehetséges gyermekek felfedezését is szolgálják. Szükség esetén szakemberhez irányítjuk a gyermeket.

Célunk, hogy ne maradjanak előttünk rejtve olyan részképesség kiesések, amelyeket az intelligencia óvodáskorban elfedhet, de iskolás korban tanulási zavarokat okozhatnak.

A gyermek időben történő óvodába kerülése és az együttnevelés várhatóan megsokszorozza a szociális kölcsönhatásokat, és az együttműködés új formáinak elsajátításával új morális értékek kialakulásának színtere lehet.

Célkitűzések

Célkitűzésünk kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a hátrányos helyzetű gyermekek) szocializációjának elősegítése; a „hozott”

hátrányok pótlása kiscsoportos vagy egyéni személyiségfejlesztő programokkal.

Célunk továbbá érzelmileg egészséges gyermekek nevelése, kötelességtudatuk, higiénés kultúrájuk megalapozása, helyes életrendre, napirendre szoktatásuk, munkakultúrájuk fejlesztése, valamint a szabadidő hasznos, kulturált eltöltésére való nevelés.

Kiemelten fontos célnak tekintjük a társadalomban való integrálódási esélyük megalapozását.

A program lebonyolításához otthonos, barátságos és inger gazdag környezetet alakítunk ki számukra, a megfelelő tárgyi feltételekkel, eszközökkel.

Feladatunk

- A gyermekek pszichoszomatikus fejlettségbeli elmaradottságának minél korábbi észlelése
- A környezeti ártalmak,
- A hátrányos helyzet felismerése és okai hátterének felderítése.

Ez a program nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek három éves koruktól kezdve járjanak óvodába, valamint ügyel a rendszeres óvodalátogatásukra is.

II. Kiemelt területek:

1.1. Integrációt elősegítő csoportalakítás

Olyan csoportalakítás, amely biztosítja a hátrányos, halmozottan hátrányos gyermekek arányos eloszlását- a csoportok kialakításában részt vesz az óvodai nevelőtestület az óvodavezető irányításával (nemek aránya, hátrányos helyzet, életkor figyelembe vétele).

1.2. A hiányzások minimalizálása- családlátogatással, felszólítással.

Dokumentáció: kihasználtság
hiányzás oka, megtett intézkedés

1.3. A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása - az óvoda nyitva tartása 6:00-17:30 óráig tart.

2. Nevelőtestület együttműködése

- Rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével
- Esetmegbeszélések
- Hospitálások, műhelyfoglalkozások melyeket a mindenkori éves munkaterv tartalmazza

3. Pedagógiai munka kiemelt területei

3.1. Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés

- Részletes anamnézis
- Egyéni fejlődési napló folyamatos vezetése (háromhavonta bejegyzés a fejlődés üteméről)

3.2. Anyanyelvi nevelés - Kommunikációs nevelés

- Szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése

3.3. Érzelmi nevelés, közösségi nevelés - szocializáció

- Az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés.

3.4. Egészséges életmódra nevelés

- napirend
- egészségtudat kialakítása, rendszeres mozgás, testedzés
- mentálhigiénés szemlélet alapozása
- egészséges táplálkozás

3.5. Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

3.6. Korszerű óvodapedagógiai módszerek

- A gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciális, kooperatív technikák
Mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partnerei együttműködés módszerei.

4. Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

Cél: feltárni mindazokat az okokat, amelyek a gyermek egészséges személyiségfejlődését hátrányosan befolyásolják, akadályozzák.

Feladat: a lehetőségeken belül megadni minden segítséget a hátrányok kompenzálásához- a családgondozás és az egyéni bánásmód keretei között.

- Segítség a család valamennyi tagjának a többségi társadalmi érték- és normarendszeréhez való minél sikeresebb alkalmazkodásában.
- A gyermekeknek- beilleszkedésük során szeretet és biztonságérzet biztosítása, éreztetve, hogy a „másságot” elfogadjuk, tiszteletben tartjuk.
- Az óvodához való érzelmi kötődés megalapozása társas kapcsolataik pozitív alakulásának ösztönzésével.

A gyermekvédelem hatékonyságát segítő tevékenységek, családgondozás

- Rendszeres családlátogatás
- Szülői értekezletek, fogadóórák
- Nyílt napok, ünnepélyek
- Személyiségfejlesztő tréningek az óvoda dolgozóinak – külső szakemberek bevonásával
- Szülők részére szervezett tevékenységek, foglalkozások, tanácsadások, előadások
- Közös szülő-gyermek kirándulások szervezése
- Munkadélutánok
- A gyermeki és szülői jogokkal, kötelességekkel, azok, érvényesítési módjaival történő megismertetés
- Kapcsolat a segítő intézményekkel, estmegbeszéléseken való részvétel
- Bekapcsolódás a családgondozási tevékenységekbe

4.1. Egészségügyi szűrővizsgálatok

- a gyermek testi fejlődésének nyomon követése, regisztrálása
- szükség esetén szakorvosi-fogászat, szemészet, fülészet, orthopédia-vizsgálatának

kezdeményezése, megszervezése.

Felelős személyek: óvodaorvos, vezető védőnő, óvodavezető

A vizsgálatok tervezett idejét a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

4.2. Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás

- a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok

Felelős személy: intézményvezető, tagóvoda vezető

A közös programok tervezett idejét a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

4.3. Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése

- ruhák, játékok, könyvek, adományozása, kölcsönzése
- kirándulások szervezése
- rendezvények látogatása (színházi előadás, könyvtár, múzeumlátogatás stb.)

Felelős személy: intézményvezető, tagóvoda vezető

4.4. A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés

- egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában. Ennek érdekében folyamatos kapcsolattartás a fenntartóval, a Gyermekjóléti Központ vezetőjével.

Felelős személy: intézményvezető, tagóvoda vezető

5. Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

5.1. Gyermekjóléti, családsegítő központtal

- a szülők támogatása, erőforrások feltárása érdekében esetmegbeszélések, munkaértekezletek, konferenciák alkalom és terv szerint.

Felelős személyek: Gyermekjóléti Központ vezetője, intézményvezető

A közös programok tervezett idejét a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

5.2. Védőnői hálózattal

- a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás
- egészségügyi vizsgálatok elvégzése
- előadások tartása

Felelős személyek: vezető védőnő, intézményvezető

A közös programok tervezett idejét a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

5.3. Szakmai szolgáltatók - Pedagógiai Szakszolgálattal

- szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása
- konzultációk a gyermek fejlődéséről
- fejlesztési terv közös kidolgozása
- vizsgálatok (logopédiai, pszichológiai, iskolaérettségi) elvégzése

Felelős személyek: Pedagógiai Szakszolgálat vezetője, intézményvezető

Az együttműködést a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

5.4. Roma Nemzetiségi Önkormányzattal

- a gyermekek óvodai beíratásának figyelemmel kísérése

- a hiányzás csökkentése
- iskolaválasztás kérdései
- szülői programokkal kapcsolatos együttműködés

Felelős személyek. Intézményvezető, tagóvoda vezető, RNÖ vezető
Az együttműködést a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

6. Óvoda-iskola átmenet támogatása

6.1. Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka

- a gyermek tevékenységi vágyára alapozzuk
- a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés,
- monotónia tűrés
- figyelemkoncentráció
- az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása

6.2. A helyi általános iskolával közös óvoda- iskola átmenetet segítő program kidolgozása

- rögzített szempontok szerinti megfigyelések különböző helyzetekben
- DIFER-mérés
- hospitálások
- esetmegbeszélések, az érintett szakemberek részvételével
- szakmai műhely
- közös programok

Felelős személyek: iskolaigazgató, intézményvezető

Az együttműködést a mindenkori éves munkaterv tartalmazza.

6.3. A gyerekek fejlődésének után követése

- első osztályosok meglátogatása
- szakmai fórum (óvodapedagógusok, tanítók)

Felelős személy: intézményvezető, tagóvoda vezető

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

7.1. Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel

7.2 A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása- folyamatos, terv szerinti beszoktatás augusztustól szeptember végéig.

7.3. Rendszeres napi tájékoztatás

- A gyermekek fejlődéséről
- Az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése
- A gyermekek alkotásainak megmutatása, elemzése
- Szülői részvételi lehetőségek biztosítása foglalkozásokon
- Szülői értekezletek, előadások, közös rendezvények, kirándulások szervezése
- Beszélgető kör évente 2x (családi élet, gyermeknevelés, társadalmi együttélés szabályai)

7.4. Egyéni beszélgetések

- Gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése
- A család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése
- A családi háttér megismerése

7.5. Szülői közösségek kialakítása

- Szülői Szervezet létrehozása a Szülői Szervezet vezetőségének megválasztása, a Szülői Szervezettel való együttműködés szabályzatának megalkotása
- Programok szervezése pl.: közös barkácsolás, óvodai búcsú, ünnepi készülődés, adventi vásár, séta, múzeumlátogatás, stb.
- Szülői esték – ismeretterjesztő előadások
- Szülői klub – közös szülői programok
- Szülők Akadémiája
- Szülők Színháza
- Szülők Könyvtára
- Mesélő kör

7.6. Partnerközpontú működés, szülői igények elemzése

- Kérdőívek szerkesztése az elvárások megismeréséhez
- Kérdőívek szerkesztése elégedettség méréséhez
- Kérdőívek elemzések
- Intézkedési terv

8. Intézményi önértékelés, eredményesség

8.1. Intézményi önértékelés elkészítése

8.2. Eredményesség, indikátorok teljesülése:

- hiányzások csökkentése
- DIFER mérésnél a hozzáadott érték
- iskolakezdés integrált környezetben
- sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkentése
- normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás
- szabad iskolaválasztás érvényesülése
- iskolaérettség elérése

III. Az óvodai fejlesztő program - az integrált nevelési program várható eredménye

Az óvodai fejlesztő program - óvodai IPR segít abban, hogy még tudatosabban segítsük a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket 3 éves kortól kezdődően egészen az óvodáskor végéig abban, hogy egyéni képességeik alapján a lehető legoptimálisabban fejlődjenek a mi segítségünkkel. Programunk által arra törekszünk, hogy a játékos képességfejlesztő tevékenységekkel segítsük a gyermekek otthoni hátrányainak enyhítését.

A szülőkkel való jó kapcsolat kialakításával és az óvodai életbe való bevonásukkal a partneri együttműködés javítása célunk, valamint az, hogy munkánk eredményeit elismerjék, és otthon is törekedjenek az óvodai szokások továbbvitelére. Ezáltal valósulhat meg az eredményes együttnevelés a családdal.

Az iskoláskor kezdetéig segítjük a gyermekeket a hátrányok leküzdésében, fejlesztjük

képességeiket, ha van kiemelkedő terület, amiben jól teljesít a gyermek, azt mindenképpen fejleszteni tudjuk, legyen az éneklés, zene, tánc, ábrázolóképeség, beszédképesség, mozgás, sporttevékenység.

Azoknál a gyermekeknél, akiknél részképesség zavart észlelünk, vagy magatartási problémával küzdenek külső szakember segítségével igyekszünk segíteni.

Az együttműködési nyilatkozatban foglaltak szerint a szakemberekkel arra törekszünk, hogy a szülőket segítsük, támogassuk a családi nevelés eredményesebbé tételében és, hogy a gyermekek megkapjanak minden segítséget a hátrányos helyzetből fakadó lemaradások ellensúlyozásához.

9.2. Gyermekvédelem – gyermekvédelmi feladatok és esélyegyenlőség

A gyermekvédelmi feladatok óvodánk Pedagógiai Programjának szerves részét képezik.

Legfontosabb feladatnak a prevenciót tartjuk. Különös gonddal készítjük elő a gyermekek óvodába lépését. A gyermekvédelmi feladatokat minden nevelési évben a felmérések, és a jelzések alapján a gyermekvédelmi szempontok figyelembe vételével két fő gyermekvédelmi felelős koordinálja.

Elvárás minden nevelőtől, de a gyermekvédelmi felelősöktől fokozottabban, hogy:

- megfelelő szakmai felkészültséggel,
- felelősségérzettel,
- jó kapcsolatteremtő képességgel,
- empátiás képességgel,
- tapintattal,
- bizalommal,
- optimizmussal rendelkezzen

Koncepciónk, hogy a gyermekek jogait érvényesítsük.

Óvodánk gyermekjóléti alapellátást nyújt. Az alapellátás hozzájárul különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeink testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez, jólétéhez, a családban történő nevelés elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez, megszüntetéséhez, valamint a gyermek családból történő kiemelésének megelőzéséhez, a társadalmi leszakadás megakadályozásához.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek:
- aa) sajátos nevelési igényű gyermek
- ab) beilleszkedési, tanulás, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- ac) kiemelten tehetséges gyermek

Az alapellátásban nyújtott személyes gondoskodást a jogosult lakóhelyéhez, tartózkodási helyéhez vagy munkahelyéhez legközelebb eső ellátást nyújtó személynél vagy intézménynél kell biztosítani. Az óvodánkba járó gyermekek magyar anyanyelvűek, magyar állampolgárok.

Óvodánk gyermekvédelmi programjának célja:

- Gyermkeink védelme.
- A gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és kompenzációja.
A segítő tevékenységekben a Pedagógiai Szakszolgálatnál alkalmazott pszichológus kulcsszereplő.
A differenciált, egyéni fejlesztési terv óvodapedagógus és pszichológus közreműködésével magas szakmai színvonalon oldható meg.
A fejlesztő tevékenységet segíti a pedagógiai asszisztens.
- Veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése.
- A gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése

- Prevenció
- Különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek óvodai nevelése, ellátása (a megismerési funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető, vagy vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő gyermekek) és a beilleszkedési tanulási, magatartási (BTM) zavarral küzdő, valamint a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek integráltan történő, differenciált fejlesztése.

FELADATAINK:

- A gyermekek mindenek felett álló érdekeinek képviselője.
- Szülők tájékoztatása a gyermeki jogokról és a gyermekek fejlődését biztosító támogatásokról, a támogatáshoz való hozzájárulás lehetőségeiről.
- Jelzés a megfelelő szervek, intézmények irányába, egyeztetés a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi felelősökkel a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében.
- Segítségnyújtás a családok informálásában.
- Problémák felderítése és rögzítése a nyilvántartásban.
- Környezettanulmány készítése.
- Tanácsadás szülőknek, pedagógusoknak.
- A gyermekek **esélyegyenlőségének** biztosítása, a **hátrányos megkülönböztetés kizárásával**.

További feladataink:

- Prevenciós tevékenységek az intézményt körülvevő szociális társadalmi környezet függvényében.
- Gyermekeink védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése minisztériumi, önkormányzati és intézményi feladat.
- Szociális ellátások számbavétele / reggeli ügyelet stb. / pénzügyi, természetbeni, gyermekjóléti alapellátások, rendszeres gyermekvédelmi támogatás, óvodáztatási támogatás, stb.

Programunk szervezeti formái:

- felmérések, jelzések alapján egyedi segítségnyújtás
- tanácsadás
- családlátogatás
- statisztika vezetése
- együttműködés a szülőkkel, szakemberekkel
- szemléletformálás

Gyermekvédelmi felmérések:

a, Óvodánkba járó gyermekek jellemzői gyermekvédelmi szempontból:

- gyermekeink lakókörnyezetének felmérése (tanya, család ház, lakótelep,...)
- óvodások száma
- veszélyeztetett gyermekek száma
- hátrányos helyzetű gyermekek száma (2 H)
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (3H)
- sajátos nevelési igényű gyermekek száma

- egyszülős családban élő gyermekek száma
- nevelőszülőknél élő gyermekek száma
- nemzetiségi és etnikai kisebbséget képviselő gyermekek száma
- beszédhibás gyermekek száma.

b, Gyermekeink családjainak jellemzői gyermekvédelmi szempontból:

- három vagy több gyermekes családok száma
- szülők iskolai végzettsége
- veszélyeztetett családok feltérképezése
- egyszülős családban élők
- nevelőszülők
- családgondozásban részesülők

c, A veszélyeztetettség mértékének és okainak feltárása

- nevelési hiányosságok
- italozó szülők
- környezeti okok / rossz lakásviszonyok /
- egészségügyi okok
- anyagi okok
- megromlott családi kapcsolatok
- egyéb okok (családon belüli erőszak, stb.)

Kapcsolattartás egyéb – gyermekvédelmi szempontból fontos - szervekkel

- Gyámhivatal - nevelőszülők által
- Jegyző
- Szociális Osztály
- Fiatal Tehetségekért Alapítvány
- Szabolcs-Szatmár- Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
- Rendőrség
- Ügyészség, Bíróság

Nemzetiséghez tartozó gyermekekkel kapcsolatos feladataink

Óvodánkban óvodapedagógusok segítségével mérjük fel a nemzetiségi és etnikai kisebbségben lévők számát. Szükség esetén támogatásuk, ellátásuk segítése, szülők tájékoztatása, hogy hová fordulhatnak problémáikkal. Óvodánk a nemzetiségi, etnikai kisebbségi szervezetekkel – az aktualitásnak megfelelően - kapcsolatot épít ki. Együttműködésünk indokoltság alapján, hivatalos megkeresés útján történik.

Migráns (hazájukat elhagyni kényszerülők) gyermekekkel kapcsolatos feladataink:

- integráció
- önazonosság megőrzése, ápolása, erősítése

A gyermekvédelem óvodánkban tudatos, megelőző tevékenység rendszerben végzett komplex, összehangolt nevelőmunka.

9.3. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelését biztosító feltételek

Az óvodánkban megvalósuló – integrált nevelés

Az ÉRTÉK helyi pedagógiai programban sajátos feladatokat tervezünk.

A Köznevelési törvény külön foglalkozik a különleges gondozáshoz, rehabilitációs célú foglalkoztatáshoz való jog érvényesítésével. E szerint a gyermekek jogaival összhangban különleges gondozásra tarthatnak igényt azok a gyermekek, akik testi, érzékszervi, értelmi vagy más fogyatékoságban szenvednek.

A személyiség fejlődésében a kortárs csoportok növekvő jelentőségűek.

A fogyatékos gyermek nevelése megszervezhető a többi óvodába járó gyermekkel együtt integrált nevelés keretében.

- Alapító okirat tartalmazza a helyi igények, lehetőségek függvényében a települési önkormányzat képviselő testületének erre vonatkozó döntését.
- Személyi feltételek biztosítása
A fogyatékoság típusának megfelelő képesítésű gyógypedagógus biztosítása (utazó gyógypedagógusi hálózat, illetve a Pedagógiai Szakszolgálat működésének koordinálásával).

9.3.1. A sajátos nevelést igénylő gyermekek óvodai nevelésének szerzése - kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése

- A sajátos nevelést igénylő gyermek is az általános szabályok szerint 3 – 7 éves korban részt vehet óvodai nevelésben – ha az óvodába lépés feltétele nem zárja ki.
- A fejlesztést a vizsgálatok eredményei alapján végezzük.
Kizárólag a Szabolcs-Szatmár-Bereg Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága jogosultak komplex – orvosi, pedagógiai, gyógypedagógiai, pszichológiai vizsgálat alapján a diagnosztizálásra.

9.3.2. A sajátos nevelést igénylő gyermekek és az ép gyermekek aránya

Az integrált csoportnak nem szabad túlzott mértékben eltávolodni az úgynevezett „normál” csoporttól.

A sajátos nevelést igénylő és ép gyerekek arányát mindig rugalmasan, a sérülés jellege, foka szerint célszerű meghatározni. A törvény által meghatározott csoportlétszám alapján maximum 4 fő gyermek számát ne haladja meg a sajátos nevelést igénylő gyermekek száma.

9.3.3. A sajátos nevelést igénylő gyermek specifikus sérülései lehetnek:

- *testi fogyatékos*
- *látási fogyatékos gyermekek*
- *hallássérült gyermekek*
- *értelmi fogyatékos gyermekek*
- *beszéd-fogyatékos gyermekek*
- *pervazív zavarban szenvedő gyermekek*

9.3.4. Az óvónő szerepe az integrációban

Olyan program készítése és megvalósítása, mely a csoportban az ép és a sajátos nevelési igényű gyermek szükségleteit figyelembe veszi, beleértve a sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozás speciális, egyénre lebontott feladatait. Ne legyenek irreális követelményeink, de amit a gyermek tud, és aminek kivitelezésére objektív lehetőség van, arra fokozatosan és következetesen szoktassuk rá a gyermeket.

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A sérülés arányában ki kell alakulnia az alkalmazkodó készségnek, akaraterőnek, önállóságra törekvésnek, együttműködésnek. - folyamatos, speciális szakemberek

segítségével végzett pedagógiai munka mellett.

Beszéljünk a gyerekeknek a sajátos nevelési igényű társuk érkezéséről. Csak akkor várhatjuk el, hogy megértsék egymást, ha tudják mi az, amit el kell fogadniuk társuk állapotában.

Az óvónőnek is el kell fogadnia, másrészt el kell fogadtatnia a sajátos nevelési igényű gyermeket. Közreműködésével, és a pedagógiai asszisztens segítségével szocializálódik a gyermek az óvodai közösségbe.

- Együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel, hogy a foglalkozások során felmerült tanulási, fejlesztési szituációkat otthon megerősítsék.
- Új szakmai ismeretek befogadása
- Együttműködés az óvodai munkát segítő szakemberekkel, a Pedagógiai Szakszolgálattal: a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a gyermekek fejlesztésébe.

- 1, a gyermek fejlesztési stratégiájának kialakításánál a gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus figyelembe veszi a gyermekekkel foglalkozó óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait, illetve az óvodapedagógus és a pedagógiai asszisztens a gyógypedagógus iránymutatásait, fejlesztési javaslatait beépíti
- 2, Az óvodapedagógus felé folyamatos tanácsadás, felkészítés, tájékoztatás

9.4. Kiemelt figyelmet és különleges bánásmódot igénylő gyermekek óvodai nevelése- Óvodai tehetséggondozás

Az intézményben a különleges bánásmódot, kiemelt figyelmet igénylők fejlesztése, fejlődésének elősegítése a célunk. Ennek érdekében prevenciós és korrekciós feladatokat látunk el, ha kell szakemberek bevonásával segítünk a gyermekeknek.

Intézményi szinten a tehetség ígéreték felismerése, tehetségük kibontakoztatásának segítése a célunk.

Óvodánkban a tehetségígéretes gyermekek fejlesztése kétféle keretben zajlik: óvodai csoportjaink napi tevékenységeibe ágyazva, illetve kiscsoportos, tehetséggondozó műhelyfoglalkozások keretében.

A **komplex fejlesztés** lehetősége megalapozott az élménydús környezet, az érzelmi alapok biztosítása által.

Pedagógiai Programunk alapot nyújt a tehetségfejlesztő programunkhoz.

Óvodánkban a tehetséggondozás iránt **elkötelezett** óvodapedagógusok dolgoznak.

Továbbképzés és önképzés során törekedtünk pedagógiai- pszichológiai ismereteink bővítésére, speciális pedagógusi kompetenciák megszerzésére.

Óvodai tehetségfejlesztő programunk kidolgozása folyamatos kihívás.

A tehetség csirái óvodás korban megjelenő jelenségek. Tehetség kibontakoztatásra, a tehetséges gyermek segítésére az **óvoda az első és meghatározó lehetőség** a gyerekek életében. Az óvodapedagógusok a mindennapi tevékenységek során végzett **megfigyeléseiket** elemzik, **egyéni fejlesztési terveket** készítenek, a szülők felé **ajánlásokat** fogalmaznak meg.

A tehetségfejlesztést kollégáink hatékonyan építik be nevelőmunkájukba. Specifikus tehetség azonosítása esetén a szülővel történő szoros együttműködés kialakítására törekszünk.

A tehetségfejlesztés intézményi szintű célja, feladatai, tevékenységei

Intézményi szinten a különleges bánásmódot igénylő tehetségígéreték felismerése, tehetségük kibontakoztatásának segítése a célunk. Specifikus tehetség azonosítása esetén a szülővel történő szoros együttműködés kialakítására törekszünk. A tehetségazonosítást Renzulli-módszerrel végezzük, amely a gyermek képességei, kreativitás és motiváció összetevők alapján szelektál.

Fejlesztés a mindennapokban

Az óvodában a kiemelkedően kreatív gyermekek is saját csoportjukban élik óvodás életüket. Elsősorban játszanak, és azzal foglalkoznak, amivel szeretnének. Elfogadó légkörben támogatjuk személyiségük fejlődését. Az óvónő a mindennapi helyzetekbe építi be a kreativitást fejlesztő feladatokat, többletismereteket. E tanulási helyzetek a gyermekek számára nyitottak, bármikor elérhetőek, de a kilépés lehetősége is biztosított.

A vegyes életkorú csoportokban az életkori sajátosságok miatt a dústítás mellett a gyorsítás módszere is spontán módon megjelenik, hiszen a kicsik is bekapcsolódhatnak a nagyok tevékenységébe. Ez gyorsabb fejlődést biztosít számukra, ugyanakkor saját koruknak megfelelő készségeik is zavartalanul fejlődnek. Idősebb korban a felkínált kiscsoportos gazdagító tevékenységek, műhelymunkák jelentik ezt a módszert a tehetségigéretes gyermekeknek.

– Programunk kiemelt területei:

- „Bukfenc” - Gyermektorna program
- Ovi – foci - Bozsik-program
- „Zenevarázs” - zenei nevelés és gyermektánc
- “Aprók tánca” - zenei nevelés és gyermektánc
- „Varázskréta” - kézműves műhely
- „Mesevarázs” - Csicseri borsó csapat
- “Kis alkotók” - kézműves műhely

Intézményünkben a tehetséggondozás hatékony megvalósítását segíti az óvodapedagógusok elköteleződése a tehetséggondozás iránt.

Intézményünkben Tehetségpont működik, melynek működése és feladatai az alábbiakban:

Tehetségpont célja, feladatai:

A tehetségpont célja, hogy az érdeklődő gyermekek kapjanak hatékony segítséget tehetségük felismeréséhez, és kibontakoztatásához, minél teljesebb és minél személyesebb információhoz jussanak a különböző tehetséggondozó lehetőségekről.

Az intézményi, helyi, térségi és regionális tehetséggondozó kezdeményezések minél intenzívebb kapcsolatrendszerrel tudjanak kiépíteni egymással, a tehetséges gyermekekkel, a tehetséges gyermekek környezetével /szüleivel, pedagógusaival stb./, a tehetséggondozásban jártas szakemberekkel, és hogy a tehetséggondozó kezdeményezések minél több emberi és anyagi forrást tudjanak bevonni a tehetségsegítés folyamatába.

Feladatai: - tehetségazonosítás
- tehetséggondozás
- tehetség-tanácsadás
- hálózatépítés

Tehetség-tanácsadást a szülőknek és az óvodapedagógusoknak tartunk aktuális témákról /speciális képességekről, a kiválasztás szempontjairól, stb./

Hálózatépítés: együttműködés kialakítása a környezetünkben található tehetségpontokkal.

Óvodai és városi rendezvényeken való fellépések szervezése.

Óvodai és városi szintű kiállításokon, pályázatokon, versenyeken részvétel.

9.5. Nemzetiségi óvodai neveléssel kapcsolatos feladatok

A roma gyermeket körülvevő kultúra elemei:

- tevékenységrendszer
- tapasztalatrendszer
- normarendszer

Sok tekintetben eltér az óvodában lévő kortárs csoport tagjaitól. A roma szubkulturális környezetből adódóan is számos gyermek társadalmi szocializációja igen alacsony szintű. Nehezíti még helyzetüket a szülők idegenkedő, tartózkodó magatartása is. A családdal való pozitív kapcsolat kialakítása, fenntartása a legfontosabb az eredményes fejlődésben. Nem tartjuk indokoltnak a roma óvodai csoportok szervezését, a roma gyermekek személyiségfejlesztése érdekében.

A játékoság jelentősége nevelésünkben nélkülözhetetlen.

Az új szokások, magatartási formák hamar beépülnek a személyiségükbe.

Ebből adódó feladatainknak tekintjük:

- a szocializáció erősítését,
- szociabilitás fejlesztését,
- identitástudat erősítését,
- tolerancia, tisztelet, máság elfogadásának fejlesztését.

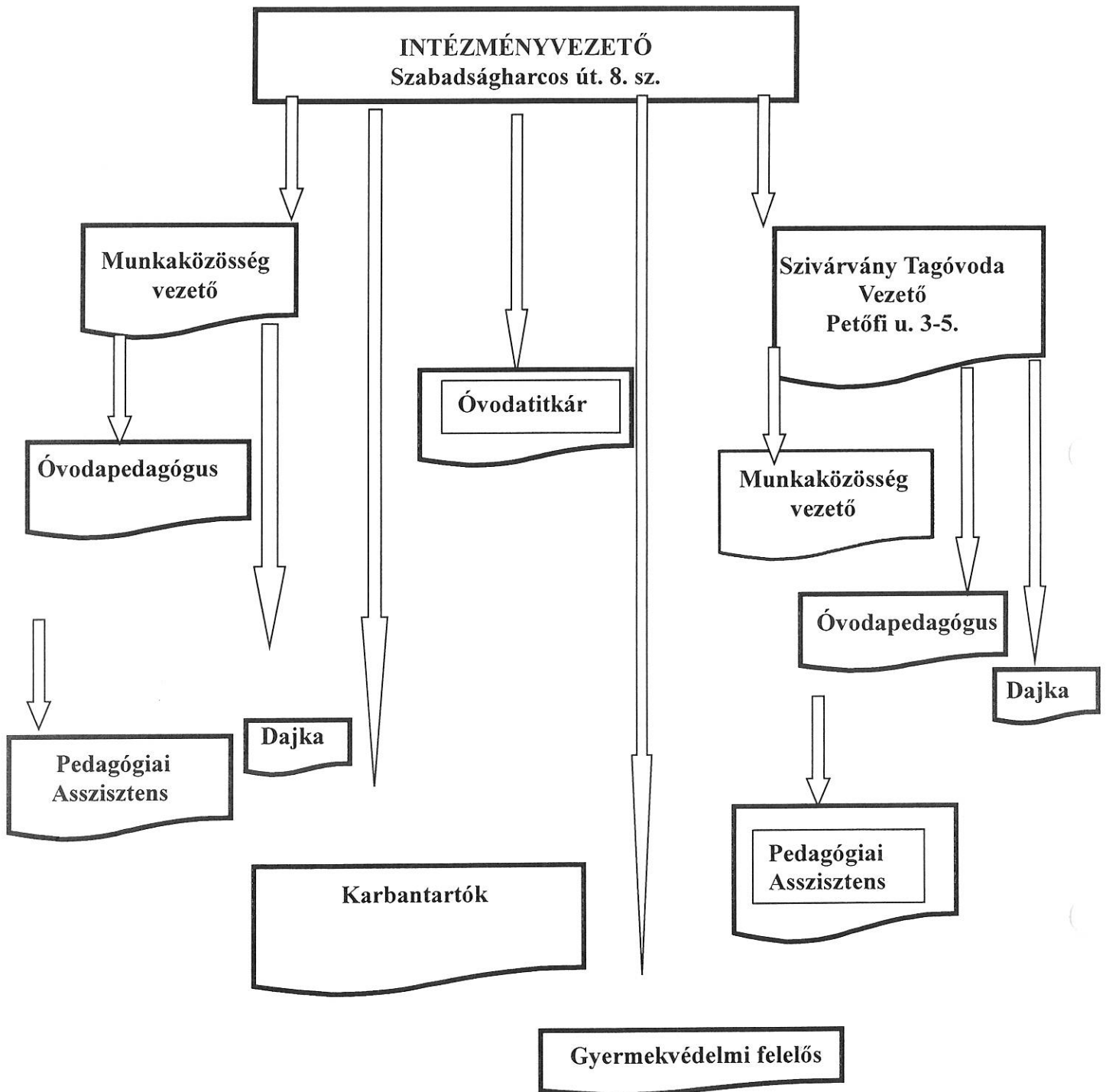
9.6. Az óvoda speciális szolgáltatásai

- *logopédia foglalkozások* – beszédhibás gyerekek részére. Jellemzően a tanköteles korú gyerekeknek heti egy alkalommal.
- *pszichológiai vizsgálatok*
- *gyógytorna*: szakorvosi vélemény alapján heti egy alkalommal.
- *egyéni fejlesztések*- a Szakszolgálat fejlesztő pedagógusai, gyógypedagógusai által

9.6.1. Szülői igény alapján

hit – és vallásoktatás

10.1. AZ INTÉZMÉNY SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

10.2. Az óvodai csoportok és gyermekek fejlődésének nyomon követése, ellenőrzése, értékelése

A pedagógiai munka ellenőrzésének, értékelésének célja:

- nevelőtestület által meghatározott nevelési feladatok megvalósításának segítése,
- nevelőmunka fejlesztése,
- minőség javítása.

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése
- feltételrendszer ellenőrzése
- tervezett nevelőmunka gyakorlati megvalósításának ellenőrzése, elemzése, értékelése
- Helyi Pedagógiai Program bevezetését követően
- bevezetés mértéke
- program megvalósítása hogyan segíti az óvodai nevelés színvonalát, a gyermekek fejlődését milyen mértékben segíti
- A gyermekek egyéni fejlődésének figyelemmel kísérése, gyermekek fejlődésének értékelése, iskolai közösségbe történő beilleszkedés segítése

A pedagógiai munka ellenőrzéséért, értékeléséért az óvodavezető felelős.

A munkamegosztást az Óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata és a Belső Ellenőrzési Terv tartalmazza.

Óvodai csoportok ellenőrzése, egyes gyermekek fejlesztésének ellenőrzése, elemzése, értékelése (belső kontroll) az Intézményi Önértékelési Program szerint történik.

A folyamatban kiemelt a bemenet, az óvodába lépés és a kimenet, az iskolába lépés ellenőrzése és értékelése.

Meghatározó a testületen belül a közös pedagógiai elv, a követelményrendszer, melyet a helyi pedagógiai programunk rögzít.

A pedagógiai – tevékenységi terv a gyermekcsoport összetételének, az egyes gyermekek fejlettségének függvénye.

A tervezett feladatok egymásra épülnek, a komplex fejlesztési hatást is figyelembe véve.

Tervezőmunka minden esetben megfigyelésekre alapozott:

- gyermekek életkori, egyéni sajátosságainak ismerete,
- testi, lelki szükséglet,
- nagyfokú mozgásigény, a játék szükséglete, a gyermek aktuális érzelmi állapota,
- spontán és irányított szempontok alapján szerzett információ rögzítése fontos.

Az óvodapedagógus pedagógiai céljai összhangban állnak az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával és az óvoda pedagógiai programjának célrendszerével.

Az egyéni fejlesztés módját, eljárását a csoportban dolgozó óvónők folyamatosan dokumentálják – elemzik, értékelik.

Hetente - havonta – negyedévente – évente összegzik a megfigyelések eredményét, ha szükséges korrekciót hajtanak végre.

A csoport neveltségi szintje, a szokás – szabályrendszer működése, a csoport játéka, a társas kapcsolatok jellemzően mutatják az óvónők munkahatékonyaságát – az együtt nevelést.

(óvónő – óvónő; óvónő – dajka, óvónő-pedagógiai asszisztens)

10.3. Az ÉRTÉK Helyi Pedagógiai Program értékelése

Szempon:

- törvényi előírásnak megfelel a program,
- Óvodai Nevelés Országos alapprogram irányelveit tartalmazza,
- a gyermekek szociokulturális háttérét, a szülők igényeit, a társadalmi elvárásokat tartalmazza a program,
- A többlet feladat anyagi fedezete biztosított,
- célok – feladatok – tevékenységek összhangja.

Célja:

- program megvalósítása **milyen mértékben segíti** a gyermekek fejlesztését, az óvodai nevelés színvonalát,
- éves tervek összeállítását
- érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelést
- az óvodai élet tevékenységi formáit
- a nevelőtestület pedagógiai kultúráját
- a csoportnapló szerkezete milyen mértékben segíti a nevelőmunka hatékonyságát
- rendelkeznek – e a szülők megfelelő tartalmi információval

Az óvoda Helyi Pedagógiai Program értékelése
egy – négyéves intervallumban

Feltárás módszerei lehetnek:

- dokumentumok ellenőrzése
- személyes megfigyelés
- beszélgetés
- elemzés

11. AZ ÓVODÁBA ÉS AZ ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

11.1. Az óvodába lépés feltételei

A Köznevelési törvény szerint:

„Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény.”
(Köznevelési törvény 8.§(1))

Fejlődési mutatók figyelembevétele az óvodai felvételhez szükséges:

- szobatisztaság,
- kialakult beszédképesség
- önálló mozgásképesség. (hely- helyzetváltoztatás)

11.2. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Felkészültség, fejlettség mutatói óvodáskor végén- az iskolába lépés feltétele

Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlesztési szintnek testi, lelki és szociális kritériumai vannak, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdesre.

A kisgyermek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A fejlődési mutatókat négy területen figyeljük és összegezzük a gyermeki tevékenység során:

- értelmi
- érzelmi- akarati
- szociális
- mozgásos

A játék

Az Alapprogram kimondja: „A játék kisgyermekkor legfejlettebb és legfejlesztőbb tevékenysége, ... az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze,... a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete...”

Az értelmi fejlettség mutatói:

- helyesen rögzíti, idézi fel az észlelt jelenségeket,
- kitartó,
- szavak, ötletek, mozdulatok alkalmazása,
- gondolkodás megjelenése a tevékenységben,
- érthető beszéd,
- elemi összefüggés, következtetés felfedezése,
- metakommunikáció használata,
- választott játéktéma.

Az érzelmi – akarati fejlettség mutatói:

- érzelmek erőssége,
- akarat/osság/ra utaló tendencia,
- játékszabályok betartása,
- szerepválasztás formája,
- agresszió megjelenése,
- problémamegoldás.

Szociális fejlettség mutatók:

- egyedül vagy társal játszik,
- aktív- passzív a kapcsolatteremtésben,
- alkalmazkodás az egymást váltó szituációkhoz,
- felnőtt megjegyzésének figyelembe vétele.

Mozgásfejlettségi mutatók:

- pontos, céltudatos mozgások,
- gördülékeny, koordinált mozgásformák
- nagy – vagy finommozgások használata

Funkciós vagy szerepjáték:

Értelmi fejlettségi mutatók:

- szerepjáték témája (családi élet, napi események, társadalmi események stb.)
- tartalma,
- kitartó játék,
- beszéd tisztasága, érthetősége, folyamatossága,
- koncentráció egy adott feladatra,
- szándékos figyelem,
- figyelemmegosztás,
- ok- okozati összefüggések felismerése,
- konvergens vagy divergens gondolkodásmód használata.

Az érzelmi –akarati fejlettség mutatói:

- pozitív vagy negatív érzelmek kifejezése,
- melyik szerepet részesíti előnyben (vezető, alárendelt),
- jellemző „vezető” viselkedésre,
- jellemző „alárendelt” viselkedésre,

Szociális fejlettségi mutatók:

- a témához, tartalomhoz kapcsolódó szokások bemutatása,
- együttműködés a társaival közös megegyezése,
- érzelem kinyilvánítási módja,
- kudarc esetén képes magán uralkodni,
- kapcsolatteremtésben kezdeményező, aktív,
- belátja tévedését (önkritika), hajlandó korrigálni a hibát,
- segítségnyújtás az arra rászorulóknak,
- önállóság a cselekvésben,
- nyugodt, kiegyensúlyozott magatartás,
- identifikációs és empátiás képesség működése,

Mozgásfejlettség mutatók:

- finommozgások
- nagymozgások
- megjelenése a tevékenységben (folyamatos mozdulatsorok)
- koordinált mozgások
- mozgása nyugodt, ritmikus, kapkodó, aritmikus

SZABÁLYJÁTÉK ÉS KONSTRUKCIÓS JÁTÉK

Az értelmi fejlettség mutatói:

- szabály lényegének megértése,
- szabály módosítása, új kitalálása,
- szabály betartása.

Az érzelmi-akarati fejlettség mutatói:

- dicséretre- sikerre reagálás,
- elmarasztalásra- kudarcra reagálás,
- tudjon örülni a többiekkel mások sikerének,
- újratevő tevékenységet hiba esetén,
- szívesen kölcsönadja a játékot társainak.

Szociális fejlettség mutatói:

- alkalmazkodik társaihoz a játékba lépésnél,
- kezdeményező a kapcsolatteremtésben,
- együttműködő,
- igényli az önállóságot,
- a konfliktus megoldási módok használata.

Mozgásfejlettség mutatói:

- folyamatos a mozgása,
- a tempója, ritmusa,
- a mozdulatok egymásutánja,
- célszerű az eszközhasználat,
- rendezett, szervezett az egyes mozgások.

ANYANYELVI NEVELÉS - verselés, mesélés, dramatizálás, kommunikáció – bábjáték

A vers és mese, mint irodalmi mű, tartalmaz mindig valami eszmei mondanivalót is. Megfigyelési szempontunk ezért kiterjed erkölcsi érzelmekre is.

Az értelmi fejlettség mutatói:

A figyelem fejlettségi állapotát jelzi:

- mennyi ideig képes szándékos figyelemre,
- mennyire gyorsan terelhető el figyelme,
- mire figyel jobban:
  - mozgással egybekötött beszédre,
  - képpel egybekötött beszédre,
  - eszközzel – tárggyal egybekötött beszédre,
  - gyors változásokat közlő beszédre,
  - kevés szereplőt foglalkoztató beszédre.

Egy vers (mondóka, kiszámoló) megtanulása, a hallott mesére való visszaemlékezés kapcsán sokféle egyéni jellegzetességre derül fény.

- mire emlékszik jobban:
  - színekre, formákra, tárgyakra, élőlényekre, mozgásra, érzelmi hatásokra.
- mennyire megbízható az emlékezete,
- mennyire gyors a bevésés, tartós a megőrzés, pontos a felidézés.

Mi befolyásolja pozitívan egy vers megtanulását:

- téma, tartalom,
- sajátos szavak, rímek,
- szöveg és mozgás egysége,
- érzelmi állapot, csoportléggör, hangulat
- óvónő személye, társas jelenléte.

A mesedramatizálás is sok érdekes adatot nyújt a gyerekekről:

A képzelet működésére utal:

- a hallott mese – vers mely részei jelennek meg a gyerek játékában,
- mennyire kidolgozottak a szereplők „másolatai” (hangerő, hangszín, beszédstílus, mimika, stb.)
- milyen szereplő jelenik meg szabadrajzban,
- mennyire színesek, kifejezők a rajzok (alakok nagysága, kidolgozottsága, színek használata, mozgásábrázolás, érzelmek kifejezése),
- vannak – e új szereplők (szövegben nem találhatóak),
- előfordul – e más, eltérő, megoldás a mese végén,
- hűen követi – e az eredeti szöveget, vagy eltér (hozzátesz, elvesz),
- marad – e a hangsúly az eredeti szöveg lényeges részein, vagy áttevődik máshová (alapvető mondanivaló értékelése)

Az érzelmi – akarati fejlettség mutatói:

- milyen pozitív érzelmeket vált ki a gyerekből a hallott mű,
- milyen negatív élményt vált ki a gyerekből a hallott mű,
- mire ösztönzi a gyerekeket a megjelenő érzelem:
  - a hallottak ismételtetése, eljátszása,
  - közös játék,
  - élmények ábrázolása,
  - eszközök készítése,
  - barátságok alakítása,
  - pozitív érzelem kifejezése (ölelés)
  - negatív érzelem kifejezése (veszekedés).

Az irodalmi művek nyomán alakuló érzelmek megfigyelése

- a hazugság mely fajtái fordulnak elő,
- nyújt – e segítséget a kisebbnek, gyöngébbnek,
- mutat – e bátorságot bizonytalan, kellemetlen, kényelmetlen helyzetben,
- udvarias – társakkal, felnőttel szemben,
- megjelenik – e irigység, csúfolás, megszegyenítés társak iránt,
- kiáll – e az igazság mellett,
- elítéli a valótlanítást,
- találkozik – e verbális és / vagy cselekvéses agresszióval,
- mely akarati tulajdonságok jelennek meg az irodalmi mű hatására (akaraterő, kitartás, határozottság, céltudat, döntési képesség).

Szociális fejlettség mutatói:

Milyen szokások, tulajdonságok alapozódnak, alakulnak ki az egyes versek, mesék hallgatását követően. Újabb adalékkal szolgálnak a következők:

- milyen mértékben jelenik meg identifikációra, empátiára utaló jelek a vers – mesehallgatás, dramatizálás során (nonverbális, verbális cselekvéses),
- milyen mértékben – szokások, tevékenységek megkezdésekor, alatta, utána,
- feladattudat, önfegyelem, önkritika.

Mozgásfejlettségi mutatók:

d.) használ – e értelmezést segítő gesztusokat,

e.) mi a jellemző az utánzó mozgásokra (felismerhető, gördülékeny, darabos, azonosító)

f.) pantomimikával kifejezi magát (szöveget kiegészítően, illetve helyettesítően).

ÉNEK – ZENE – ÉNEKES JÁTÉK – GYERMEKTÁNC

Az értelmi fejlettség mutatói:

- képes differenciálni és felismerni a zenei hangokat a tárgyi és természeti környezet hangjait,
- rögzítve adja vissza a hallott zenei motívumokat,
- képes egyszerűbb, nehezebb dallam megtanulására,
- a dallamot, ritmust, mozgást, sikeresen összekapcsolja,
- dallamot, ritmust, szöveget, mozgást alkot.

Az érzelmi fejlettség mutatói:

- szívesen énekel, zenél a foglalkozásokon kívül is,
- igényli a rendszeres zenehallgatást,
- keresi a zenével kapcsolatos tevékenységeket,
- dalos játékban együttműködő.

A szociális fejlettség mutatói:

- részt vesz közös éneklésben, dalos játékokban,
- szervez közös tevékenységet,
- társait is ösztönzi a részvételre,
- szívesen vállal szerepet,
- magabiztos a feladatok végrehajtásában,
- utánozza az óvónőt közös tevékenységben.

Mozgásfejlettség mutatói:

- ritmus megfelel a teljesítőképességek, követelménynek,
- egyensúlyozható mozgások, térbeli viszonyok eredményessége,
- megfelelő hely kiválasztása,
- képes a gyors irányváltásra,
- biztos a térbeli tájékozódásban (irányok)

RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

Értelmi fejlettség mutatói:

- kevert színek használata az alapszíneken kívül,
- színárnyalatok megkülönböztetése,
- konstanciák megjelenése,
- pontos megfigyelés,
- pontos képi emlékezés,
- tudja rendezni élményeit a megjelenítésben (téma, időrendiség, realitás, irreális)
- megjelennek az egyéni fantáziára utaló jelek, jegyek.

Az értelmi fejlettség mutatói:

- érzelmek kifejezésére az alkotások (szín, forma, nagyság),
- kedvenc témája (emberek, tárgyak, természeti környezet),
- ügyel az esztétikai megjelenítésre, igényli a tevékenység naponkénti elvégzését (szabadidős elfoglaltság),
- ötleteket elfogad,
- képes újra kezdeni, (ismételni) feladatot,
- a tevékenység befejezéséig kitartó.

A szociális fejlettség mutatói:

- együttes munkavégzés társakkal,
- érvényesíti egyéni elképzeléseit,
- tolerálja a monoton munkát,
- önálló a feladatvégzésben,
- képes megadott szabályt írásban követni.

Mozgásfejlettség mutatói:

- változatos technika használata,
- hol tart a finommotorika (ceruzafogás, ecsetfogás, ollóhasználat),
- sikeresen kapcsolja össze a finommozgásokat.

MOZGÁS

Az óvodáskorú gyermek egyik életkori sajátossága a nagyfokú mozgásigény.

A mozgás ugyanúgy jelzi a személyiség fejlettségét, mint bármelyik más tevékenység.

Értelemi fejlettség mutatói:

- térészlelése pontos (nagyság, távolság),
- kialakul a testséma,
- szakkifejezéseket megérti,
- biztosan tájékozódik az adott térben (oldalirányok, vertikális és horizontális elmozdulás),
- képes a feladat gondolati véghezvitelére – miben érhető tetten (helykeresés, eszköz kiválasztás, társválogatás).

Az érzelmi fejlettség mutatói:

- milyen hatással van a siker – kudarc a további mozgásos feladatok végrehajtására,
- melyik természetes mozgásfajtát részesíti előnyben (utasítja el)
- képes folyamatosan a szabályokat betartani,
- képes uralkodni saját mozgásán,
- szabálytalan módon akadályozza – e társát a versenyjátékban,
- érdeklődik új játékok – mozgások iránt,
- önként vesz részt a közös mozgásos játékokban,
- tartson ki igaza mellett méltánytalan döntés esetén.

Szociális fejlettség mutatói.

- képes csoportkövetelményekhez alkalmazkodni,
- segíti társait a közös eredmény elérésében,
- tud dönteni versenyhelyzetekben,
- kinek a sikerét részesíti előnyben: magáét, csoportét,
- képes megegyezésre eszközök eltérése esetén (más szín, anyag, forma, méret),
- képes megszervezni egyszerű mozgásos játékot,
- konfliktushelyzet megoldásának módja.

Mozgásfejlettség mutatói:

- mennyire célirányosak a mozgások,
- mennyire terhelhető időben, nehézségi fokban,
- mi jellemző teljesítőképességére (alacsony, közepes, magas fokú),
- képes – e mindenben természetes mozgás elvégzésére,
- mozgása folyamatos, gördülékeny (akadozó, aritmikus),
- milyen jellegű mozgásokban nyilvánul meg ügyessége,
- mennyire szervezettek mozgásai,
- mennyire eredményes egyensúlyozási feladatokban,
- milyen ügyesen használja az eszközöket,
- megállapítható – e állóképességének megléte,
- tudja – e rendezni a mozgássorokat,
- fellelhető – e tagoltság a mozgásában,
- helyesen méri fel a térbeli viszonyokat,
- képes – e változó tempójú, ritmusú, irányú mozgásra,
- mennyire fárad gyorsan – könnyen (lassan – nehezen).

A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

(környezet és matematika)

Mivel az Alapprogram összekapcsolva, egységben veszi a környezeti nevelési és a matematikai fejlesztést, a szempontok is ennek jegyében készültek.

Az értelmi fejlettség mutatói:

- képes legyen a jelenségek egyes részleteinek észrevételére vagy globális szemlélésére,
- mi ragadja meg a környezetből leginkább:
  - értelmi folyamathoz kötődő jelenség,
  - érzelmi folyamathoz kötődő jelenség,
- ismerje fel, értelmezze az ok – okozati összefüggéseket,
- mire emlékszik jobban: jelenségekre, történésekre, élőlényekre, tárgyakra,
- legyen képes elemi következtetések levonására,
- legyen képes egyszerű ítéletalkotásra,
- különböztesse meg mennyiségi, formai, nagyságbeli viszonyokat,
- az összehasonlítási műveletben miből indul ki: azonosságból, különbözőségből,
- vegye észre a mennyiség jelenlétét élőlényeknél, tárgyaknál,
- használja fel a környezet tárgyait, élőlényeit a közvetlen tájékozódásban,
- keresse meg a matematikai vonatkozású ismeretszerzési lehetőségeket,
- megjelennek – e játékában matematikai ismeretek,
- melyik gondolkodási műveleteket használ (analízis, szintézis, általánosítás, stb.),
- milyen formában vett részt a gyerek a tevékenységben (cselekvő közreműködés, szóbeli aktivitás, figyelő közvetítés, passzív jelenlét, más tevékenység végzése),
- milyen jellegűek voltak a gyerek kérdései (okkeresés, tényekre vonatkozó, érzelmet kifejező, magyarázatot igénylő, problémafelvető, cselekvésre készítő, értékelő, önértékelő, kritikai, gondolkodásra készítő).

Érzelmi fejlettség mutatói:

- kifejezi – e kívánságát, érdeklődést a környezet változásai iránt,
- elítéli – e a környezet élőlényeinek pusztítását (növények , állatok),
- természeti környezet szeretete, védelme megnyilvánul,
- néphagyományok iránt (játékok, dalok, táncok, versek, mesék, szokások) érdeklődik,
- matematikai játékokban szívesen vesz részt,
- ünnepek előkészítésében szívesen vesz részt,
- rendet, tisztaságot maga körül igényli,
- magatartása, cselekvése a szépérzék meglétét, alakulását jelzi,
- milyen módon jelzi ragaszkodását családjához, növényekhez, állatokhoz,
- megjelenik –e akaratereje egyes helyzetekben.

A szociális fejlettség mutatói:

- közös természetvédelmi tevékenységben (madáretető készítés, táplálékgyűjtés) részt vesz,
- az előírt szabályokat betartja,
- kultúrhygiéniai, közösségi szokásokkal rendelkező,
- vállalt feladatait teljesíti,
- másokat türelmesen meghallgat,
- egyszerű helyzetekben tud dönteni,
- mennyire tűri a monotóniát (rakosgatás, megválogatás)

A mozgásfejlettség mutatói:

- biztos fogás a különböző alakú, nagyságú tárgyak használatakor megjelenik,
- jobb – vagy balkezesség dominanciája (illetve kétkezesség),
- ügyes eszközhasználat,
- mozdulata, mozgása célirányosak,
- mozgások egymásutánja, sebesség
- milyen időtartam után jelentkezik fáradtság.

MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A munka sokoldalúan fejleszti a személyiséget, mivel mozgással valósul meg normális testi fejlődés egyik legfontosabb tényezője.

Értelmi fejlettségi mutatók:

koncentrált figyelemmel rendelkezik a gyermek,
képes megszervezni saját vagy a többiek munkáját,
fellelhető tudatos szervezés (eszközkiválasztásnál),
pontos a megfigyelése (részmunkák),
képes előre látnia munka eredményét,
funkcionál a kombinatív képessége,
problémát felismeri,
észre veszi hibáját, próbál javítani,
melyik munkát végzi szokáscselekvéssel és melyiket tudatos tevékenységként,
tudjon előre gondolkodni (hely, időviszonylat),
végzendő munkát megtervezi (folyamat)
ismeri az egyes anyagok egyedi sajátosságait,
(fa, üveg, víz, papír, homok, stb.).

Érzelmi fejlettség mutatói:

a felelősségérzet, kötelességérzet megnyilvánul végzett munkájával szemben,
melyik motiváció a legeredményesebb: dicséret, jutalom ígérete, pozitív tulajdonságra való utalás,
komoly feladatadás, segítségkérés, megbízatás számonkérése,
akadály esetén mutat – e türelmetlenséget,
önként vállal munkát,
kitartó a vállalt munkában,
képes eredményesen dönteni az eszközök kiválasztásában,
önbecsülése tapasztalható.

A szociális fejlettség mutatói:

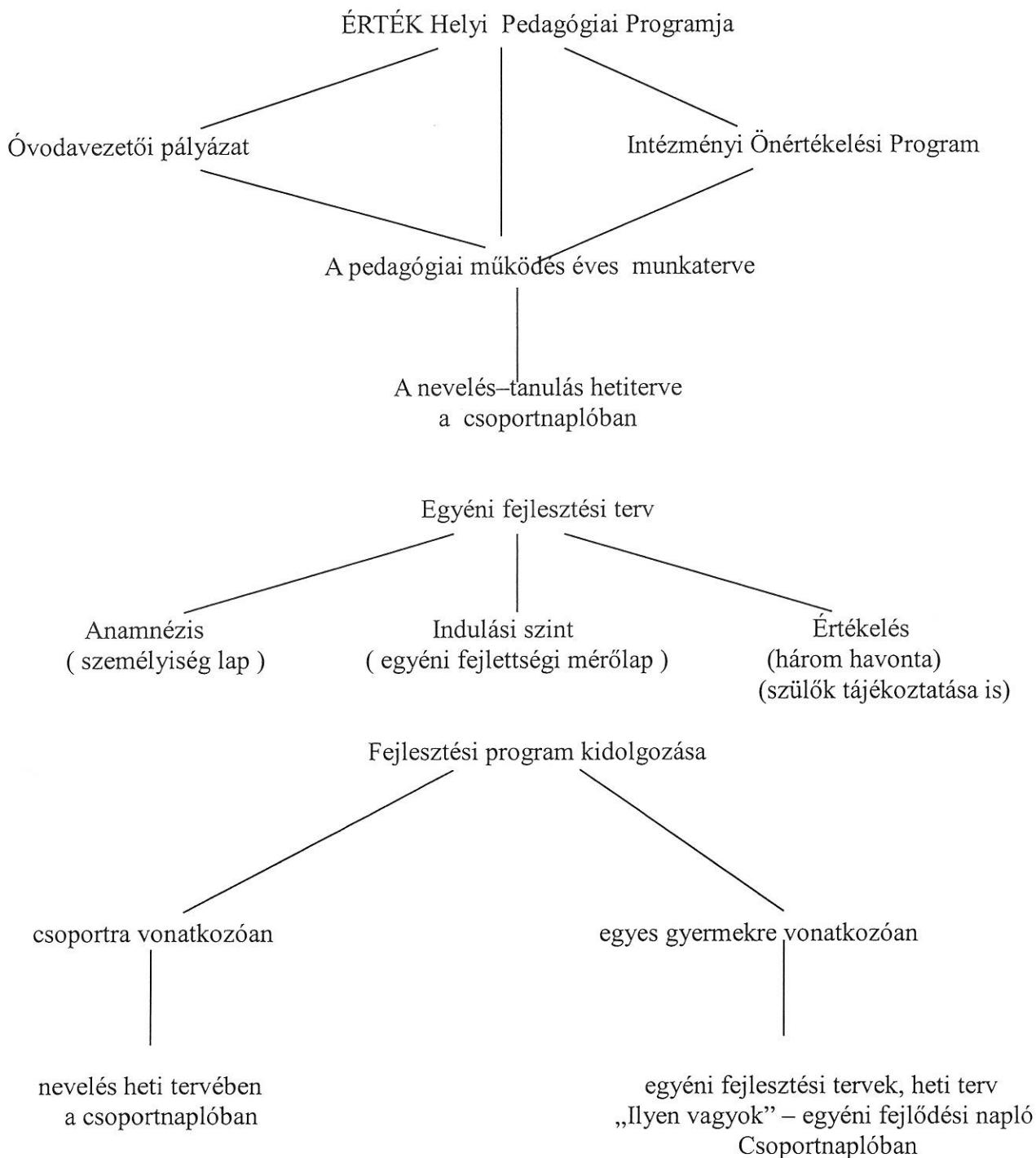
kezdeményező a munkavállalásban,
szervező irányító, vezető szerepet vállal,
előnybe részesíti – e az egyéni munkát,
képes a megegyezésre,
konfliktusokat (egyedül, segítséggel) egyedül oldja meg,
segítséggel „az erősebb jogán”, feladva ötletét,
szívesen segít társainak,
mások véleményét, javaslatait kéri, elfogadja,
társa sikerét felismeri,
erőfeszítésre képes a végső megoldásért,
közösén készített munkát megvédi.

Mozgásfejlettség mutatói:

mozgása differenciált,
 célszerűek a mozdulatai,
 finommozgások megjelennek (hol, melyik munkánál),
 működik a szem – láb koordináció,
 működik a szem – kéz koordináció.

1 2 . AZ ÓVODA DOKUMENTUMAI - KOHERENCIA

A nevelőmunka dokumentálása konkrét elvárások formájában:

- Csoportnapló, felvételi - mulasztási napló, statisztikai lap, szülői nyilatkozatok, étkezők nyilvántartása (naprakész állapotban)
  - Hetirend felállítása (szeptember első hete)
  - Napirend összeállítása (szeptember, június első hete)
  - Nevelési-tanulási hetiterv készítése (az aktuális hetet megelőzően)
  - Éves tervek (tartalmi elemek, tevékenység, képességfejlesztés szeptember 01.)
  - A nevelőmunka tervezése, értékelése a csoportnapló megfelelő oldalán történik (nevelési év folyamán negyedévente és nyári udvari élet)
  - Szokás, szabályrendszer, szervezési feladatok tervezése, értékelése a csoportnapló megfelelő oldalán történik (nevelési év folyamán negyedévente és a nyári óvodai élet)
- A gyermek fejlődésének nyomonkövetése („Ilyen vagyok” egyéni fejlődési napló)

1. sz melléklet

Az ÉRTÉK Helyi Pedagógiai Program megvalósításához szükséges eszköz és felszerelés

Az ÉRTÉK Helyi Pedagógiai Program megvalósításához szükséges eszközt és felszerelést: a 20/2012, (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet a „Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről” tartalmazza.

I. Helyiségek (a székhelyen és a telephelyen egy-egy épületben működünk)

Megnevezés	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
csoportszoba	gyermek-csoportonként 1 (Gy./2 nm<)	11	-
tornaszoba szertárral	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	-
logopédiai foglalkoztató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	-
játszóudvar	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	-
intézményvezetői iroda	óvoda székhelyén 1	1	-
intézményvezető-helyettesi iroda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	-
nevelőtestületi szoba és könyvtár	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	-
orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	-
gyermeköltöző	gyermek-csoportonként 1	9	Összevontan
gyermekmosdó, WC helyiség	gyermek-csoportonként 1 (wc-nemenként 1)	11	-
felnőtt öltöző	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	-
orvosi szoba, elkülönítő szoba	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	-
melegítőkonyha	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	-
tálaló-mosogató	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	-

felnőtt mosdó	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	1	-
felnőtt WC helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	4	-
ételhulladék tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	1	-
óvodapszichológusi helyiség	1	-	1
óvodatitkári iroda	1	1	összevontan
általános szertár	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	1	1
többcélú helyiség, (tárgyalás, ünnep)	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	2	-
felnőtt zuhanyzó	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	1	1
mosó, vasaló helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	2	-
szárító helyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	-	2
felnőtt étkező	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	-	2
karbantartó műhely	óvodánként (székhelyen és telephelyen)1	2	-
gyermekágy/fektető tárolóhelyiség	óvodánként (székhelyen és telephelyen) csoportonként 1	-	11

II. Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

Megnevezés	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
1. csoportszoba			
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	330	-
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	330	-
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	55	-
fényvédő függöny	ablakonként 1	megfelelő	3
szőnyeg	összterület 1/5 -e	22	-

játéktartó szekrény vagy polc	gyermek-csoportonként 2	33	-
könyvespolc	gyermek-csoportonként 1	11	-
élősarok állvány	gyermek-csoportonként 1	11	-
textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	gyermek-csoportonként 1	11	-
edény és evőeszköz tároló szekrény	gyermek-csoportonként 1	11	-
szeméttartó	gyermek-csoportonként 1	11	-
2. tornaszoba			
tornapad	2	22	-
tornaszőnyeg	1	3	-
bordásfal	2	4	-
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	1	-
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	három gyermek egyidejű foglalkoztatásához	-	-
3. logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztőszoba			
tükör (az asztal szélességében)	1	1	-
asztal	1	1	-
szék	2	2	-
szőnyeg	1	1	-
Játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	1	-
4. óvodapszichológusi szoba			
asztal	1	-	1
szék	4	-	4
szőnyeg	1	-	1
könyvek, iratok tárolására is alkalmas polc	1	-	1
5. játszóudvar			
kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	11	-
kerti pad	gyermekcsoportonként 1	11	-
babaház	gyermekcsoportonként 1	11	-
udvari homokozó	gyermekcsoportonként 1	9	2
takaróháló	homokozónként 1	-	11
mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgás igényt kielégítő	gyermek-csoportonként a	megfelelő	-

eszközök	gyermeklétszám figyelembevételével		
6. Intézményvezetői iroda			
íróasztal és szék	1-1	1-1	-
tárgyalóasztal, székekkel	1	1	-
fax	1	1	-
telefon	1	1	-
könyvszekrény	1	1	-
iratszekrény	1	1	-
elektronikus adathordozó szekrény	1	1	-
számítógép Internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	1	-
számítógépasztal és szék	1-1	1-1	-
7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegység vezető-helyettesi, óvodatitkári iroda			
(a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)			
íróasztal és szék	1-1	1-1	-
iratszekrény	1	1-1	-
számítógépasztal és szék	1-1	1-1	-
telefon	1	1	-
számítógép, Internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	1	-
8. nevelőtestületi szoba			
fiókos asztal, ami egyben eszköz-előkészítő munkaasztal is	pedagógus létszám szerint 1	11	-
szék	pedagógus létszám szerint 1	25	-
könyvtári dokumentum	500	859	-
könyvszekrény	2	2	-
tükör	1	2	-
fénymásoló	1	2	-
9. Többcélú helyiség			
tárgyaló asztal székekkel	1	1	-
10. orvosi szoba, elkülönítővel			
berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint			
11. gyermeköltöző			
öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-
öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-

12. gyermekmosdó, WC helyiség			
törölközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-
falitükör	mosdókagylónként 1	megfelelő	-
rekeszes falipolc (fogmosótartó)	gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-

III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

Megnevezés	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
egyéni tisztálkodó szerek	gyermeklétszám szerint 1	megfelelő	-
tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	megfelelő	-
fésűtartó	csoportonként 1	11	-
törölköző	felnőtt és gyermeklétszám szerint 3-3	69	23
abrosz	asztalonként 3	110	55
takaró	gyermeklétszám szerint 1	megfelelő	-
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	megfelelő	-

IV. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Megnevezés	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
szennyes ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	-
mosott ruha tároló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	1	-
mosógép	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	-
centrifuga	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	-
vasaló	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	-
vasalóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	2	-
szárítóállvány	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	3	-
takarítóeszközök	óvodánként (székhelyen és	megfelelő	-

	telephelyen) 1		
kerti munkaeszközök, szerszámok	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1-1	megfelelő 1-1	-
hűtőgép	óvodánként 1	2	-
porszívó	óvodánként 1	6	-

V. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Megnevezés	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó mennyiség
1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszköz-fajtánként)			
különböző játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építő-konstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-
mozgáskultúrát, mozgásfejlesztést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-
énekek, zene, énekes játékok eszközei	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-
az anyanyelv fejlesztésének a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-
értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-
ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-
a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését segítő eszközök, anyagok	gyermekcsoportonként a gyermeklétszám figyelembevételével	megfelelő	-
munkajellegű tevékenységek eszközei	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-

2. a nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

videó (lejátszó)	1	1	-
------------------	---	---	---

televízió	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	megfelelő	-
magnetofon/CD lejátszó/hangfalak	három csoportonként 1	9	-
diavetítő vagy projektor	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	3	-
vetítőképernyő	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	megfelelő	-
hangszer (pedagógusoknak)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1	megfelelő	-
hangszer (gyermekeknek)	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-
egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	megfelelő	-
projektor vagy írásvetítő	1	1	-

VI. egészség- és munkavédelmi eszközök

Megnevezés	Előírt mennyiség	Tényleges mennyiség	Hiányzó Mennyiség
Ételminta-vételi (üvegtartály) készlet	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1 készlet	megfelelő	-
elsősegélyláda	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1 készlet	megfelelő	-
gyógyszertár (zárható)	óvodánként (székhelyen és telephelyen) 1 készlet	megfelelő	-
amennyiben a betöltött munkakörben a viselete előírt, vagy javasolt, munkaruha	külön jogszabályban meghatározottak szerint	-	-
tűzoltó készülék	az érvényes tűzvédelmi szabályok szerint	7	-

